

Anul III. — I — 31 Maiu 1888. — No. 12

LUMINA PENTRU TOTI

REVISTĂ ILUSTRATĂ

DE

ENCICLOPEDIA ȘI DE PEDAGOGIE

PENTRU

LUMINAREA POPORULUI

Apare de două ori pe lună în 24 pagini sau numai o dată
în 48 pagini

Director: ENIU D. BĂLTĒNU

ABONAMENTUL PE ANUL IV:

PE UN AN	12 LEI
PE ȘESE LUNI ;	6 »
PENTRU STREINATATE PE UN AN.	15 »
» TERILE ROMANE LIMITROFE.	5 FIORINI

Ediția de lux costă 20 Lei

BUCURESCI

ADMINISTRATIA

La Librăria și Tipografia Școlilor, Str. Lipscani
No. 96, vis-a-vis de grădina Sf. George nou

REDACTIA

Calea Moșilor, No. 138, Pensionatul ENIU
BĂLTĒNU

Un număr costă 1 leu.

Manuscrisele trimise redacției și nepublicate sunt distruse. Scrisorile nepătate se refuză.

REVISTA PEDAGOGICĂ „LUMINA PENTRU TOȚI“

Apare în București

CALEA MOȘILOR 138, PE AN 12 LEI

Cuprinsul N-rului 12 anul 3, Mai 1888

Anul ce are să începă, ADMINISTRATIA	537—
Sentințe pedagogice pronunțate de diferite persoane, de ENIU BALTĒNU	538—540
Vorbire privitoare la trecutul și viitorul acestei Reviste, ADMINISTRATIA	540—542
Cum învață Gertruda copiii săi (urmare și finitul), de ENIU BALTĒNU	542—546
Ghiță Cătănuță (baladă populară), de PR. ST. STOICESCU	546—548
Transformismul (continuare), de D. IONESCU	548—557
Congresul Didactic, de I. R.	557—560
Descântece de râie, de șerpe și de cės rėu, de DOBRE ȘTEFANESCU	560—562
O privire critică asupra poesiilor d-lui Oscar Cristea, de CONSTANTIN CRIȘAN	562—566
Napoleon Bonaparte (urmare și finitul), de IÓN RUSSU	567—571
Pedagogia (urmare și finitul), de ENIU BALTĒNU	571—581
Viitorul (poesie), de C. POPESCU	581—582
Studii asupra literaturii populare, de DOBRE ȘTEFANESCU	583—
Macsime, de M. LUPESCU	584—585
Viile nóstre	586—
Paul Gönczy	587—
Origina tērgului moșilor, de CHRIST. ȘT. REVERĒNU	587—588
Corupțiunea Școlilor Rurale	589—
Bibliografie	589—592
Notițe interesante, REDACȚIA	592—593
Tot se mai găsec ămeni ai lui D-deu	594—595
Intrebăm și rugăm, de ENIU BALTĒNU	595—
Correspondență	595—
Literatura de spirit și de petrecere	596—
Tabela materiilor cuprinse în anul III, alăcēstei Reviste.	

Lucrările lui ENIU BALTĒNU tipărite

1. *Studiu asupra poeziei la Elenă*, 4 lei.
2. *Din Metoda de a învăța pe copii cu înlesnire scrierea și citirea*, ediție nouă d'abia a apărut din conducător CARTICICA I, care costă 35 bani.

DIN ÎNVĒTĂMĒNTUL INTUITIV PENTRU COPII DE AMĒNDOUĒ SEXELE

dupē metoda și procedurile lui Pastalozzi și Froebel
au apărut următoarele lecțiuni:

3. *Lecția I*, FLÓREA, costă 20 bani.
4. *Lecția II*, MINCĒ, costă 30 bani.
5. *Lecția III*, CUBUL, costă 20 bani.
6. *Lecția IV*, CILINDRUL, SFERA și CER-
CUL, idem 20 bani.

DIN BIOGRAFIILE ȐMENILOR MARI

au apărut până acum numai următoarele:

7. CARMEN SYLVA, ilustrată 40 bani.
8. DAVILA, ilustrat, 50 bani.

DIN STUDIUL NATUREI NUMAI:

9. CARTICICA I, ilustrat, 20 bani.
10. «LUMINĂ PENTRU TOȚI», revistă pedagogică, abonamentul 10 lei pe an și 5 lei pe 6 luni pentru România, 11 pentru străinătate.
11. DISCURS ASUPRA STILULUI DE BU-
FON, traducere, 30 bani.

Nu este mărire fără
virtute; dar nici vir-
tute fără lumină. Deci
lumină înainte de tôte.

Naţiunea ce mai mare
este aceea care are cele
mai multe şcolé.
Şcolă este arma viito-
rului.

Familia si şcolă trebuie
să lucreze împreună la e-
ducăţe copililor.
Scopul principal al edu-
caţiil este formarea carac-
terelor energice si morale.
Educaţia 'si ajunge scop-
ul prin ajutorul instruc-
ţiunii.

REVISTA ILUSTRATĂ

DE ENCICLOPEDIE ŞI DE PEDAGOGIE PENTRU LUMINAREA POPORULUI

Director : ENIU D. BĂLTĒNU

ANUL CE ARE SA INCEAPA

Cu acest număr încheiem anul III; de acea deschidem abonamente de acumă pentru anul IV al Revistei, care va începe cu luna Iunie. Pentru anul IV, Revista va fi mărită cu 16 pagine pe fie care lună, va fi tipărită pe hărtie igienică, va apare de două ori pe lună şi va fi îmbunătăţită în privinţa redacţiil; de acea abonamentul anual va fi de 12 lei în ţară; dar abonaţilor cu puţine mijlôce, cari vor trimite abonamentul înainte de 1 Iunie viitor, li se face înlesnirea să trimită 8 lei în loc de 12; iar celor cari vor trimite abonamentul în lunile Iunie, Iulie sau August, li se face înlesnirea să trimită 10 în loc de 12 lei pe an. Acastă reducere se face numai pentru plata unui an întreg.

ADMINISTRAŢIA.

SENTINȚE PEDAGOGICE PRONUNȚATE DE DIFERITE PERSÓNE

I

Educațiunea trebuie să tindă la desvoltarea individualității copiilor și la combaterea caprițiilor. **Edem.**

II

Individualitatea și caracterul sunt puntele în jurul cărora se învârtește pedagogia noastră. **Scheibert.**

III

A forma caracterul copiilor, va să dică a-i prepara să fie ómenii onorabili, cinstiți și cari să nu se plece după vânturii. **Edembał.**

IV

Fie care om a primit de la D-deu un caracter și ap-titudine, destoiniciei particulare cari formează individualitatea lui. **Diesterveg.**

Cugete și credea un om or ce va voi, destul să fie onorabil, eă îl stimez și-l respect. **Marele Frideric.**

VI

Omul onorabil nu cugetă nici odată contra onórei. **Edem.**

VII

Folósele ce un copil trebuie să tragă din școla primară sunt : 1) o judecată luminată și sănétósă ; 2) fortificarea simțimintelor de onóre, de dreptate și de patrie ; 3) deprinderi, obiceiuri bune ; 4) desvoltarea regulată a tuturor părților și organelor corpului și în fine 5) óre cari cunoș-tințe generale. **Edem.**

VIII

Este mai bine pentru copil să uite cea ce a învățat fără să înțelegă ; căci învățătura neînțelésă este pentru

minte o povară nefolositoare ; dar răul cel mai mare este că atare învățatură devine prea adesea isvorul greșelilor celor mai periculoase.

Oct. Gréard.

IX

Învățătorul cu adevărat demn de misiunea sa, știe să pună în mișcare, în lucrare toate puterile sufletești ale școlărilor săi.

Principiū pedagogic.

X

Viața religioasă și cu atât mai mult viața morală a omului nu atârnă de loc de la o religie ori de la alta, de la cutare dogmă sau de la alta ; căci ai putea crede toate adevărurile putincioase, ai putea învăța pe dinafară toate catechismele din lume, ai putea merge mai regulat de cât ori cine la biserică și ai urma poruncile, și cu toate acestea să fii omul cel mai nedemn. Deci dascălul și programa cari, din întâii ani ai școlii, și propun să vire în spiritul copiilor *principiū, dogme și porunci religioase*, dovedesc prin această lipsă de cunoștințe pedagogice și de încredere în puterea adevărului ce ei propagă.

Diesterveg.

XI

Cine are încredere în adevărul unei doctrine, unei învățături n'o predă, n'o propagă de cât oamenilor capabili de a o înțelege, iar nu copiilor ; căci adevărul neînțeles, nepriceput nu poate avea nici o influență asupra sufletului.

Diesterveg.

XII

Dacă școlile nu produc totdeauna rezultate bune, cauza este neștiința pedagogiei de către familii și mai ales de către corpul didactic.

Eă.

XIII

Din adevărata pedagogie fac parte mijlocele prin cari putem influența asupra corpului, inteligenței și caracterului copiilor, pentru un anume scop.

Alex. Martin.

XIV

Înainte de a face pedagogie practică, educatorii sunt datorii să știe pedagogia teoretică; dar pentru acesta li se cere să cunoască mai întâi întréga ființă a copilului, adică corpul și sufletul, cu cari se ocupă biologia și filosofia.

Alex. Martin.

Culese de E. B.

(N. B. Partea biologiei care se ocupă cu corpul se numește *somatologie*, iar părțile filosofii cari se ocupă cu sufletul se numesc *psichologie* și *morală*). Redacția.

Vorbire privitoare la trecutul și viitorul acestei Reviste

Finitul anului III.—Vorbé frumóse în loc de bani.—Abonații înșelători.—Mésuri contra abonaților neonești.— Abonații întârziatori însă onești.— Îmbunătățirile ce se vor aduce acestei reviste în cursul anului IV, prin adăogirea pe fie care jună a 16 paginé, prin întrebuintarea de hârtie igienică, prin aparițiunea de doué ori pe lună și prin înavuțirea materialului.— Scumpirea pînă la 15 și eftinirea pînă la 8 lei anual

Iată-ne ajunși și la finitul anului al treilea, căci prezentul număr încheie anul III, de când a început să apară revista «*Lumină pentru toți*.»

Singuri noi știm greutățile contra cărora am luptat în decursul acestor trei ani; căci vorbe frumóse am primit din partea multora, dar plata abonamentelor s'a primit numai din partea unui mic număr de abonați, cea ce arată că, la noi, simțul moral este sórte jos căduț, așa că sunt persóne cari nu se sfiesc să ia lucrul altuia, între cari putem numéra pe toți acei abonați cari au primit fóea nóstră și nu voesc să plătescă abonamentul pe timpul primit. Și cu tóte acestea, asemenea persóne au curagiul a se fáli cu titlul de persóne oneste, pe când un biet sárac care le ar lua un lucru de a đecea parte din cea ce dênsele au luat de la noi, ar fi taxat de necinstit și chiar de hoț. Judece acum ori cine purtarea unor atari abonați!

Noi însă am luat decisiunea, în privința lor, pe de o parte să li se publice numele atât prin revistă cât și prin anunțuri deosebite, cărindare volante, împărțite gratis în decii de mii, pentru ca să fie înfierăți pe vecie; iar pe de altă parte am decis să-i silim prin autoritățile legale a-și plăti datoria.

Dar acestea nu privesc pe acei abonați cari au întârziat cu plata abonamentelor, nu din rea voință, ci din împrejurări neatârinate de voința d-lor. Asemeni abonați sînt rugați să binevoască a se grăbi cu trimiterea plății, în termenul cel mai scurt posibil.

Cu toate înșelăciunile suferite din partea abonaților răi de plată, cu toate greutatele întâmpinate și cu toate sacrificiile făcute până acum cu editarea revistei, cu toate aceste rele, noi vom aduce îmbunătățiri însemnate revistei noastre cu începerea anului IV, anume: vom adăga încă câte 16 pagini pe fie care lună, vom pune hârtie gălbue de calitate bună, recomandată de consiliile igienice din țările civilizate ca bine-făcătoare pentru ochi; vom da chiar două numere pe fie care lună; vom publica în fie care număr, adică de două ori pe lună, câte o scurtă dare de sémă de mersul afacerilor politice și de mișcările mai însemnate în orî ce privință, așa ca persoanele cari nu pot citi alte foî să pótă fi în curent cu tot ce se petrece mai important; vom face scurte dări de sémă despre lucrările Camerilor Legiuitoare. Vom ține de asemenea pe cititorii noștri în cunoștință cu mișcările pedagogice, literare și artistice, atât din țară cât și din străinătate, pentru care scop ne am și abonat la mai multe reviste germane, franceze, elvețiane și dacă se va găsi de cuviință, ne vom abona la reviste publicate și în alte limbi. Afară de acestea, pe anul viitor, vom reîncepe cu publicarea biografilor ómenilor mari, precum: Eliade, Lazăr, Bolintineanu, Alexandri, C. Negruți, etc.; vom da și modele de lecțiuni conform prescripțiunilor pedagogice, din cari unele făcute de noi, iar altele luate de la pedagogii renumiți; în fine, vom face totul spre a apropia revista « *Lumină pentru toți*, » cât mai mult de idealul la care aspiră; toate acestea însă

le vom realiza treptat cu încurajarea ce ni se va face de către cititorii noștri.

În schimbul atâtor îmbunătățiri, abonamentul nu se va scumpi de cât cu două lei mai mult pe an în România, adică 12 lei pe an, 6 lei pe 6 luni și 3 lei pe 3 luni; pentru străinătate va costa 15 lei pe an. Pentru abonații însă fără multe mijloce cari vor răspunde acum înainte de 1 Iunie viitor, pe anul IV, li se face înlesnirea să plătescă numai 8 lei pe anul întreg, iar aceluia cari vor răspunde în primele trei luni ale anului al patrulea an al revistei (adică în Iunie, Iulie și August), li se face înlesnirea să plătescă numai 10 lei pe întregul an al patrulea. Se deslușește: toate aceste înlesniri se fac numai persoanelor cari plătesc dintr'odată pe anul întreg și nu prin încasator căruia plătim 20 la sută pentru suma încasată.

Rămâne acuma ca onorabilele persoane cari doresc din inimă răspândirea luminii în popor, să facă tot ce le dictează simțimintele d-lor patriotice spre a ne încuraja să aducem îmbunătățiri și mai mari.

Noi vom merge tot înainte cu lupta pentru cauza luminării mulțimii, căci numai când mulțimea, poporul va fi luminat, starea lucrurilor se va schimba în bine pentru toți.

Direcția.

CUM ÎNVĂȚA GERTRUDA COPIII SĂI?

(Capul d'operă pedagogic al lui Pestalozzi, compus din 14 epistole, adresate amicului său Gesner).

EPISTOLA A PATRUSPREZECEA ¹⁾

«Amice Gesner, această citațiune ne face să înțelegem origina, isvorul simțimintului religios la individ; dar la acesta eu voi adăoga o a doua citare, în care un om tot atât de mare la minte și la inimă, ca și cel precedent, descrie formarea externă a religii, privită în relațiile ei cu popoarele și cu societățile omenești Doctorul Şnel îmi scria zilele trecute:

¹⁾. Urmare și fine, vezi No. 11 precedent.

«Omul reflectează cu mult mai curînd asupra lucrurilor și
 «ființelor ce vede cu ochii și atinge cu mâinele, de cât asupra
 «simțimintelor, cari, fără să fie dezvoltate, se află înăuntrul
 «sufletului său și cari, une-ori se ivesc în fundul conștiinței
 «lui, ca niște umbre nedecise. Decî trebuie neapărat să se
 «cunoască lumea fizică, materială, înainte de a putea ajunge
 «la cunoștința lumii intelectuale sufletești.

«Dindată ce omul dobîndi conștiință de sineși, *reflecțiu-*
 «*nea-î* fu pusă în mișcare prin fenomenele naturale neobiș-
 «nuite, precum cutremurile de pămînt, înecurile, trăsnetul,
 «etc., și *pornirea* de a voi să aprofundeze totul, îl făcu să
 «mediteze asupra cauzelor acestor fenomene, înainte de a le
 «cunoște natura. Dar reflecțiunile lui personificară aceste
 «cauze; așa erau trăsnetele, pentru că ast-fel voia Jupiter
 «ca să fie, și așa mai departe, în cât, fiecare fel de fen-
 «mene avu pe făcătorul său particular, pe deul său căpătenia
 «care presida la apariția sa, și acești diferiți deî, își împărțiau
 «între ei împărăția cauzelor, făcînd această împărțire prin
 «bună învoire sau prin violență.

«Dar spiritul omenesc e făcut așa că el caută totdeauna
 «ca să reducă felurimea la unitate. Politeismul, acea credință
 «în mulți deî, nu-l mulțumi lung timp; de aceea el începu să
 «caute pe *stăpân*, căci dînsul consideră politeismul ca lucrarea
 «unor ucenici de jos ce muncesc în marele atelier al naturii.
 «Fantasia, care călăuzise pe ómenî pînă aci, 'i conduse încă și
 «în această cercetare : ea le arată o figură, un chip, ȕicînd că
 «acesta înfățișează pe acel stăpân, și ei îl numiră *Destin*
 «(Ursită), adică un fel de voință supremă, neinteligentă, per-
 «sonificarea caprițiuului, ale cărui decrete n'au alte motive de
 «cât puterea lui : așa voesc, așa poruncesc.

«Și acesta e cauza supremă, Deul unic, arătat de rațiunea
 «omenescă. Și când rațiunea și-a regăsit hotarele, fantasia
 «este silită să-și oprască sborul; căci ea nu pôte zugrăvi un
 «chip fără să nu împrumute de la experiență culorile sale
 «și puterea ei nu se întinde așa departe, în cât să pótă în-
 «fățișa un tablou zugrăvit pe deplin, unde să intre și colorî
 «neluate din experiență.

«Omul fu silit să se oprască la acest grad de cultură, «p înă când observări și cercetări neobosite i descoperiră că «tôte varietățile naturii, or cari ar fi aū între ele relații mai «mult saū mai puțin vecine, ori depărtate, și de aceia ele «atârnă mai mult saū mai puțin unele de altele. Omul ob- «servă că unul din discurile balanței se cobora pe când «celalt se ridica, și așa el ajunsese să vadă rânduélă și ar- «monie unde, pîn'atunci, văduse desordine și confusie. Din «acel moment, el nu mai privi fenomenele și schimbările «constatate împrejurul său ca un joc al întâmplării saū ca «urmările poruncilor caprițioase ale unui despot, ci ca mișcă- «rile regulate ale unei mașini, supuindu-se unor reguli ho- «tarite și urmărind un scop determinat, dar el nu cunoște «încă acel scop; adică el cunoștea arcurile, cadranul, orariul «întreg, afară de cauza și scopul mișcării lui.

«Noțiunea de regulă, de lege, la care-l conduseseră cerce- «tările inteligenței lui, i se părea că corespunde unui simți- «mînt întunecos și intim, care-l preocupase încă adesea, dar «nu-l putea spune, căci i lipsea vorba. Un fenomen al lumii «materiale îl făcuse să înțelégă acest sentiment; simbolul, «semnul lui, îl conduse chiar la fapt. Cea ce omul desco- «perise în lumea cunoscută, se încercă să aplice unei lumi «necunoscute, ce de abia bănuia că există. În adevăr, când «el voia să lucreze, saū când lucruse ceva, mai totdauna «simția, înăuntrul său, un glas ce nu putea înăbuși, care dedese «despre faptele lui o hotărîre, nu totdauna în armonie cu «judecata pronunțată de rațiunea lui asupra rezultatelor, do- «bândite saū nu, ce el își propunea să atingă. El avea con- «știință de sigur că acest simțimînt era neputincios a-l de- «termina, contra voinței lui, să facă saū nu o faptă. Totuși, «el simțise că nesupunerea lui la acea voce internă i ridica «în propria sa inimă un dușman căruia nu putea a i se o- «pune amicitia unei lumi întregi. Atunci chiar acéstă noțiune «de regulă, de lege, ce descoperise, o aplică aceluși lucru «necunoscut, și vădu că presimțimîntul lui nu-l înșelase; căci «constată că poruncile aceluși glas intern erau tot așa de «absolute, ca și legile a căror necesitate absolută descoperise

«rise el și căroră e supusă întorcerea periodică a anotimpurilor; dar el găsi de asemenea că poftele sale nu sînt «supuse prescripțiunilor conștiinței sale tot așa de absolut, «după cum natura e supusă legilor sale. El își dîse deci sieși:

«Natura e silită a se supune legilor sale, ea n'are voință. «Eü, dacă nu voiü, pot a nu më supune legii ce port în «inima mea. Astfel eü sînt propriul meu judecător, și prin «acésta, sînt o ființă superiöră naturii întregi.

«De la acésta descoperire, resări pentru omenire un noü «sóre, care lumină o lume noă. Omul se vëdu pe hotarul «ce desparte lumea materială de lumea intelectuală, simțind «că era cetățénul uneia prin corpul sëü și al celeilalte prin «voința sa. Omul găsi că cele doë legi ale acestor doë «lumii în fond sînt una și aceeași lege, pentru că ambele re- «comandă ordine și armonie; el mai constată că deosibirea «ce pare că este între ele, vine numai de la deosibirea na- «turilor căroră se adreséză ele.. Naturile înzestrate cu cu- «noștință, trebuesc a se supune legii și ele vor voi a i se «supune, pentru că vor recunöște că legea le conduce a trăi «în pace cu sineși, că adică le conduce la scopul lor; dar «și naturile neînzestrate cu cunoștință se vor supune legii, «pentru că ele nu pot avea un scop propriü loruși, și pentru «că sînt condamnate la repaus, dacă nu le pune nimeni în «mișcare.

«...Și acum. Ființă cunoscută și necunoscută totodată, «care ai isbutit totdauna în lucrările tale, numai acum făp- «tura ta putea întörce privirile sale care de la pămîntul care «hrănește pe ómeni, spre a-i ridica către cerurile eterne, «unde te-ar întälni!...

«...Și tu, la acésta privire spre cer a făpturii tale, tu, «făptuitorul tutulor legilor cari conduc lumea materială și «lumea intelectuală, ai vëduț cu mulțumire că lucrarea ta și «aci era bună; pentru că. prin faptul că acésta făpturră «se înälta mai presus de pulberea pămîntului, aspirând cu «ardóre la libertate și a se apropia de tine: prin acest fapt, «dic, ea recunoscuse că dînsa era scopul ultim al lumii ma- «teriale și instrument al intențiilor tale în lumea morală...»

Sumarul epistolei a 14. Pestalozzi arată că metoda sa e întemeiată pe înseși principiile cari sînt isvorul sentimentelor morale și religioase. Pretutindenî și totdeauna metoda lui arată copilului pe D-zeu și-l învață cele două mari datorii ale omului : perfecționarea lui însuși și frăția. Cu ajutorul ei, influența mamei ține mai mult timp, pietatea se desvoltă, credința se întărește, și speranța unei alte vieți se naște. Originea simțimîntului religios în individ, originea și transformările sentimentului religios în societățile omenești.

Traducere de E. B.

NB. Aci s'a finit această scriere a marelui pedagog Pestalozzi, asupra căreia poște vom reveni pe viitor.

Redacția.

GHIȚĂ CĂTĂNUȚĂ

(BALADĂ POPULARĂ)

Frunțuliță gutuiță,
Pe cel dél, pe cea culmiță
Plimbă-mi-se Cătănuță,
Singurel cu-a lui mândruță,
Cu doi-spre-ce catărași,
Incărcați cu gălbinași,
Cu doi-sprece călusei,
Incărcați de gălbinei,
Cu mândra pe lângă ei.
«—Păzesce tu, mândro, bine
Să beaă la iarnă cu tine.»
Frunțuliță ș'o leala
Cătăniță ce-i țicea :
«—Ai tu, mândro, mândra mea,
«Eū, de când te-am luat,
«Un cântec nu mi-ai cântat
«Puțintel și bunicel,
«Cu versul cel femeiesc,
«Din cuvinte voinicesc.»
Mândruța ce mi-s grăia : ?
«—Cătănuță, Dumneata,
«Eū, când, frate, țî-oî cânta,
«Muții s'or cutremura,
«Brađi mărunți s'or scutura,

«Ape mari s'or turbura,
«Liveți verđi s'or încurca,
«Văi adânci c'or răsuna,
«Viersul, märe, s'o ducea
«Departe, la peștera,
«Un' locuiește Gruia,
«Să vaă Gruia, baza Gruia,
«Mi-e căpitan de haiduci,
«Peste patru-đeci și cincî,
«Nu sunt cincî-đeci fără cincî,
«Frunțuliță didițel
«El mi-a fost ibovnicel,
«Cu el viței-am păđit,
«Multă dragoste-am avut.»
Cătăniță auđea,
Sângele 'n el s'aprindea
Și din gură ce-ı țicea : ?
«—Cântă-ți, lele, cântecu,
«Că mi-e drag ca sufletu.
«Aici e muntele Sec,
«Unde voinicii se 'ntrec,
«Care pe care-o răsbi,
«Acela bărbat țî-o fi,
Ș'acela te-o stăpâni.»

Rupea mândra d'a cânta....
 Brađi mărunți se scutura,
 Ape mari se turbura,
 Liveđi verđi se încurca,
 Văi adânci că răsuna.
 Viersul mare se ducea
 Departe la peștera
 Unde locuia Gruia.
 Gruia, mare, auđea
 Cu voinicii mi-s vorbea :
 «—Aia mî-este mândruța,
 «Car' mî-a fost ibovnicea
 «Din copilăria mea.»
 Și voinicii că-și gătea
 Și el, mare, că pleca.
 Pe câmpu Ardealului
 Vine steagu Barbului,
 Vine steagu fălfăind,
 Marghiolu calu jucând.
 De Cătănuță 'ntrebând,
 Car' s'a lăsat de popie,
 Și de sfinta leturghie,
 A urât biserica,
 Pe maica prioteasa,
 Ș'a 'ndrăgit săbióra.
 La Cătănuță venea
 Din guriță-așa-î grăia :
 «—Cătănuță, Dumneata,
 «Dărueste-mî pe mândra,
 «Că mî-a fost ibovnicea,
 «Din copilăria mea.
 «Vițelușii i-am păđit,
 «Multă dragoste-am avut.»
 Cătănuță ce-î dicea :
 «—Eū pe mândra nu ți-oî da,
 «Mi s'ar perde viața,
 «Că mi-a dat-o sócră-mea,
 «Ca să țiū casă cu ea.»
 «—Dăruiește-mî paloșu
 «Ca să-ți mai ertăm capu.»
 «—Paloșu nu ți l-oî da,
 «O dată cu viața mea ;
 «Mi l-a dat cumnată-meū,
 «Să păđească capu meū.»

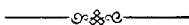
«—Dăruiește-mî pe murgu,
 «Ca să-ți mai ertăm capu.»
 «—Eū pe murgu nu ți-oî da
 «Mi s'ar perde viața,
 «Că mi l-a dat sócră-meū
 «Să pórte trupșorul meū.»
 Verde flóre ș'o lalea,
 Atunci Gruie ce dicea :
 «—In săbii să ne tăiem,
 «Or la luptăm să ne luăm?»
 «—Ba! La luptă să ne luăm,
 «Că e bună și 'ntelēptă
 «Și de la Dumnedeū lăsată,
 «Nu-î ca sabia spurcată.»
 Și la luptă se luaū,
 Đi de vară până 'n séră,
 Fără pic de nădușelă.
 Când e soarele 'n nameaz,
 Este luptă cu necaz.
 Când e soarele 'n chindie,
 Este luptă cu mânia.
 Cătănuță ca făcea?
 Drumu curelii dădea
 Si din guriță grăia :
 «—Aleî, mândro, mândra mea,
 «Ia sumete cureaua
 «Mi se perde viața.»
 Veđi femeia ca femeia,
 Póle lungi și minte scurtă,
 Femeie nepricepută,
 Ea din guriță-î dicea :
 «— Cătănuță, Dumneata,
 «Eū nu sumeț curéua.
 «C'açi e muntele Sec,
 «Unde voinicii se 'ntrec,
 «Care pe care o rēsbi
 «Acela bărbat mi-o fi,
 «Și acela m'o stăpáni.»
 Cătănuță auđea
 Sângele 'n el s'aprindea,
 Stânga 'n brăū că-î așeđa,
 Cu drépta mi-l aducea,
 Și 'n pămînt când îl trântea,
 Fierea 'n dînsul că plesnea,

Frumos capu că-î tăia,
 Mărunțel că mi-l toca.
 Cătănuță ce făcea :
 Trei pistole că 'ncăra
 Și din guriță țicea ;
 «— Ai tu, mândro, mândra mea,
 «Eū, de când te-am luat
 «Seama 'n spate nu ț-am luat.
 «Ia mergi tu n'aintea mea,
 «Și eū mări, pe urma ta.»
 Iar mândruja aușea,
 Lăcrămile-o podidea,
 N'aintea lui că pleca,
 Trei glonțe 'n spate 'i răcea,
 Frumușel că mi-o toca,
 Cu haiducii o lăsa.
 Lua țâța, cosița
 Și 'n dăsağı o așeđa,
 Pe murgu că 'ncăleca,
 Și el, frate, să pleca
 Tot peste codri la socri,
 Și peste brați la cumnați.
 La sócră-sa că mergea,
 Bună-điua că-ı dedea,

Bălăceanca, 1887, Decembrie 17.

Sócră-sa nu-ı mulțumea.
 Din guriță-l întreba :
 «— Cătănuță, Dumneata,
 «Ce ț-ai făcut pe mândra ?
 «Orı haiducii ț-au luat'o,
 «Orı 'n codrii ai lăsat'o ?
 Cătănuță ce-ı țicea :
 «— Ia, tacı tu, sócră-mea,
 «Ia vorbește tu măi bine,
 «Că răcesc un glonț în tine.»
 Țâța, cosița scotea,
 Pe masă că le punea,
 Sócră-sei că-ı vorbea :
 «— N'aveți niscaı varđă acră,
 «Să băgăm cu carne grasă,
 «Din mândruța cea frumósă,
 «Dacă i-a fost mintea próstă.
 Când sócră-sa le vedea,
 Fiori de mórte-o prindea
 Leșinată jos cadea.
 Cătănuță o lăsa
 În pădure se ducea
 Și mult timp măi haiducea.

PR. ST. STOICESCU

TRANSFORMISMUL

(CONTINUARE)

OCHIRE ISTORICĂ ASUPRA TEORII TRANSFORMISMULUI

Cap. I

Teoria Creațiunii. Una din problemele, care aū escitat în tóte vremile curiositatea filosofilor și a învățaților, este, fără contradicere, problema originii lumii, a ființelor vii și măi cu deosebire a omului. De unde vin animalele și plantele care populéză pămîntul nostru ? De unde vine omul și cum s'aū format cei d'ântăi ómenı ? Iată câte-va întrebări ce a trebuit să și le pue mintea omenéscă, îndată ce a ajuns atāt de desvoltată în cât să le pricépă tótă însemnătatea. Aceste probleme s'aū deslegat în două feluri opuse.

După una din aceste deslegări, deosebitele speții de animale sau de vegetale, care sunt acum sau care au trăit altădată pe globul nostru, au fost create din nimic de un deus óre care; fie care speța a rămas așa după cum a fost creată de la început, fără să se pótă confunda cu alta.

În cea ce privește întregul univers și planeta noastră, tot divinitatea le-a creat eșind prin ea din haos.

Acestei prime deslegări a marii probleme a originii lumii, a ființelor vii și a feluritelor speții de ființe i s'ar putea da numele de *teoria creațiunii* și a *ficsității spețiilor*.

Plăsmuită din vremurile de neștiință, ea sluji drept temelie tuturilor religiunilor; de unde trecu apoi în sistemele filosofice sau în teoriile științifice. Cu tóte că este destul de absurdă, și adî încă numără o mulțime de apărători.

Dacă acéstă teorie ar fi adevărată, atunci spețele vegetale sau animale n'ar fi putut nici să se perfecționeze nici să degenereze, cea mai absolută ficsitate ar fi fost pentru ele una din nevoile peste care ar fi fost imposibil să trecă; acéstă teorie aplicată speței omenesti ar avea de rezultat suprimarea progresului, ar fi omenirea cristalizată în forma neschimbată a primului său pas pe pămîntul globului nostru, hârcile omenesti și-ar păstra acele forme gróznice ce dabia se mai găsesc adî prin supterane, ar fi omul primitiv, prostănac, supus la o eternă îndobitocire și încovoiat înaintea voinței neîmpăcabilului său creator și a stăpânilor care se pretind că represintă divinitatea creatóre. Pentru că, negreșit, o asemenea doctrină numai atunci se putea admite, când omul, puțin mai inteligent de cât strămoșii săi, vedea natura fără să știe s'ó privescă; atunci când el singur încerca evoluțiunea necesară, atunci când nu făcuse de cât cei d'ântâi pași pe calea progresului, atunci când religiunea și filosofia se deosebiau așa de puțin una de alta, în cât dogmele celei d'ântâi slujiau de temelie celei de-a doua. Dar, de îndată ce filosofii părăsiră discuțiunile asupra dumnezeirii și a puterii acesteia, începënd să se ocupe cu observarea naturii, descoperiră îndată mai multe fapte contra teorii creațiunii și ficsității spețelor.

Intr'adevăr, fu destul să se studieze treptat un număr óre care de indiviđi, care să facă parte din spețe de animale și de vegetale vecine, pentru a se convinge repede de neputința d'a deosebi într'un mod absolut, spețele unora de ale altora.

De aci nestatornicia clasificățiunilor, care par a fi fórté bine stabilite, și caracterul cu desăvêșire artificial al clasificățiunilor ce trec de cele mai «*naturale*.»

Căci, într'adevăr, clasificățiunile care se pretind «*naturalé*,» nu sunt produsul minții care le stabilește ? nu sunt urmările modului cum ea concepe analogiile sau deosebirile dintre ființele al căror organism îl studiază, întocmai ca la clasificățiunile díse «*artificiale* ?» Nevoia mărturisită sau nemărturisită ce simt naturaliștii d'a găsi caractere diferențiale destul de lámurite, se vede din opintirile ce se fac spre a da o definițiune științifică cuvântului «*speță*.»

Până când știința ființelor vii era mărginită la puține spețe, a fost ușor să le deosebescă unele de altele; dar, de îndată ce observațiunile se întinseră la fórté multe organisme, diferențele de altă dată, care erau așa de bine alcătuite, se șterseră unele după altele, formele de tranziții se arătară din ce în ce mai numeróse și în curênd n'a mai fost cu puțință a deosebi acele forme care altă dată se păreau a fi cât se póte de deosebite unele de altele.

Știința a trebuit să-și schimbe scopul. Până aci ea nu cătase de cât diferențele, d'acum încolo începu a căta și asemănările.

Ea nu întârziă să găsească tranzițiuni nesimțibile între cel mai inferior și cei mai perfecți ómení; dênsa mai găsi aceleași analogii între formele omenești cele mai inferióre și între formele animale cele mai superióre; și pentru filosofi, care până aci consideraū pe om ca o ființă a parte în natură, d'acum încolo nu mai fu de cât un animal ca celelalte, un simplu mamifer.

Cunoștința analogiilor completându-se mereū, se găsi existența unor legături din ce în ce mai strânse între animalele superióre și între cele inferióre; se vêdu că fie care grupă se confundă cu grupele vecine până într'atât, în cât

era peste putință să le mai mărginescă hotarele; și, arătându-se și la vegetale aceleași legături, ajunseră după multă discuțiune, de dat la cea mai bună definițiune a spețelor, a geniului, a familiei, ajunseră, ȳic, să nu le mai considere de cât ca pe niște invențiuni ale spiritului, ca mijloce artificiale, cu scop d'a pune un șir 6re care cunoștințelor n6stre, ne-r6spund6nd în natură la nimic real.

Știința mai făc6nd un no6 pas înainte, ca urmare nu în-t6rzi6 d'a g6si asemănări destul de numeroase între formele celor mai inferioare animale și ale vegetalelor, așa de mari la început, cum cel puțin să p6tă fi judecate, și mai la urmă cu desăvârșire peste putință de a mai deosebi într'un mod absolut animalele de vegetale.

Apoi se recunosc6 existența unor analogii între formele cele mai inferioare ale ființelor vii și între aceleași forme ale materiei m6rte și se pl6smui p6rerea că materia vie n'ar fi de cât o formă a materiei m6rte.

În sfârșit, duc6nd tot mai departe studiul faptelor și al proprietăților materii, înv6țații se asigurară că este tot atât de peste putință de a se distruge materia, precum este cu putință de a se crea; ei admiseră totodată că materia este eternă și că-și schimba neîncetat forma, și atunci ori-ce idee de creator și creațiune, în sensul vulgar, se asvârli în domeniul visurilor și al închipuirilor. Știința omor6 ȳeitarea tradițională. În locul vechii teorii a creațiunii și a ficsităȳii speȳilor, știința puse altă teorie noă *a transformismului* sau *a evoluțiunii*, c6riia mulȳi din greșală, îi dau numele de *Darwinism*; ȳic din greșelă, pentru că Darwin departe de a fi întemeietorul ei, după cum vom vedea mai la vale, n'a făcut de cât să-i completeze unele părȳi, desfigurându-i însă din nenorocire altele. D'abea după multe greutăȳi, teoria transformismului se împlântă mai întăi printre înv6țaȳi, ca mai târziu să p6tă fi apr6pe r6spândită în lumea întregă. Chiar și aȳi sânt țeri ca a n6stră, de exemplu, (este vorba despre Franța), unde putem ȳice că este ved6tă de uni6 cu ochi rei, Clericalii a6 batjocorit-o; procurorii imperiului și ai republicii o fac r6spund6t6re de crime și de hoȳii; i se face

resbel în numele moralei, al religiunii; ba câte o dată chiar în numele științei; dînsa însă mai tare de cât defăimătorii și vrăjmașii săi, ađi este așa de răspîndită, în cât numără printre apărătorii și apostolii ei, cea mai mare parte din cei mai însemnați învățați.

Admisă aprópe pretutindenea în Germania, în Anglia, în Italia, etc., ea nu este combătută ađi, la noi, de cât de profesorii în *us*, care ca niște imitatori d'aí lui Cuvier, ei n'admit de cât opiniunile «*care plac împăratului*¹⁾» Doctrina transformismului rău înțelesă de unii, ajunse în mâinile lor o armă de despotism, o legitimare a or-ce fel de violențe și abusuri de putere, precum și o justificare a acestei înspăimîntătoare propozițiuni : «forța zdrobește dreptul.»

Inspirând neîncredere nedreptă unor spirite de cea mai înaltă valóre, am cređut folositor de a răspîndi teoria transformismului, și ca să fie înțelesă de orí-cine, nu cum o propăvăduiește și o înțelege cutare saú cutare persónă, ci așa cum se vede dintr'o observare atentă a fenomenelor din natură. In cadrul acestei cărți neîntrînd întregul istoric al transformismului, ne vom mărgini d'a aréta din el doé trei caractere din cele ce aú mai mare însemnătate pentru înțelegerea faptelor espuse mai la vale; de altmintrelea ne ar fi lesne să arătăm că el datéză din cele mai vechi timpuri, însă făcendu-i întreg istoricul ar fi o lucrare de prisos.

Teoria transformismului, apucând înaintea faptelor științifice pe care se sprijină ađi, cam pe la sfârșitul celui din urmă véc, ea luá o formă hotărítă, ce nu-i dase nici o dată cei mai îndrăsneți filosofi.

Ideia că materia vie n'ar fi de cât o formă a materiei mórte, și că tóte ființele vii s'ar naște unele din altele prin transformări succesive, a exprimat'o Diderot cu multă limpeziciune și sub o formă încântătoare, în *Convorbirea sa dintre Diderot și d'Alembert*.

1). Intr'una din ąile van Marum întrebând pe Cuvier dacá crede în generațiunea spontană, el răspunse : «*impăratul nu o voește*»

«Aș vrea să-mi spui, zise Diderot lui d'Alembert, ce deosebire faci între om și statue, între marmoră și carne;» și tot el îi răspunse : «Förte puțină. Din carne se face marmoră, și din marmoră carne...

...Iaü statuia ce veđi și o puiü într'o piuliță, și..... când bolovanul de marmoră s'a prefăcut într'un praf nepipăibil, amestec acéstă pulbere cu humus sau pămînt vegetal; le calc bine împreună, ud amestecul, îl las să putrezescă un an, doi ani, un véc, timpul nu face nimic. Când totul s'a transformat într'o materie de acelaș fel, sau humus, știi ce fac ? sémän mazăre, bob, varză, etc. Plantele se nutresc din pămînt și eü mă nutresc din plante». d'Alembert replică ? «Adevăr sau minciună, îmi place acéstă trecere dela marmoră la humus, dela humus la regnul vegetal, și dela regnul vegetal la regnul animal, la carne.»

Intr'altă parte Diderot zice: «Se pare că naturii i-a plăcut să schimbe acelaș mecanism într'un număr nedeterminat de feluri...

...Când privești regnul animal și descoperi că printre patrupele nu este unul care să aibă aceleași funcțiuni și cu deosebire părțile interioare, cu desăvârșire la fel cu un altul, nu este ușor de crezut că n'a esistat de cât un prim animal, un prototip al celor lalte, la care natura n'a făcut cu timpul de cât să adaoge, să micșoreze sau să ghemuiască, să scurteze, să transforme, să înmulțescă, să desființeze, etc. unele organe?..... când se ved metamorfozările succesive ale învelișului prototipului, ori-care ar fi el, apropiind un regn de altul prin grade nesimțibile, pentru a popula hotarele cele doë regnuri (dacă ne-ar fi permis să întrebuintăm cuvîntul «hotar», acolo unde nu este nici o diviziune reală) spre a popula, đic hotarele celor două regnuri de ființe nesigure, echivoce, în mare parte despuiate de formele, calitățile și funcțiunile unuia, și înzestrate cu formele, calitățile și funcțiunile celui lalt, cine n'ar fi în stare să cređă că n'a existat nici o dată, de cât o primă ființă, prototip al tuturilor celor lalte ființe...»

Mai la vale Diderot adaogă : «Natura este ca o femeie căriia îi place a se masca, și diferitele deghizări lasă să-i

scape acu o parte, acu alta, dând ore care speranță acelor care o studiază cu sârguință de a-i cunoște într'o ți întreaga persónă.»

Diderot ghicise doctrina transformismului, dându-i formula poetică ; și un alt ilustru francez și cu tóte astea fórte puțin popular Lamarck ; este primul care îi a dat forma științifică.

Cavalerul de Lamarck se născu, la anul 1744, în Bargentin, orașel în Picardia, destinat de familie ordinelor religiose, dar după mórtea tatălui său se înrolă într'un regiment al armatei din Westfalia, unde arată ca soldat tot atâta vitejie, câtă independență ca om învățat mai târziu. După campanie sănătatea lui ne mai permițându-i să-și urmeze cariera armelor, se dădu studiului botanicii, ce J. J. Rousseau o făcuse de modă în Franța. Pe la 1779 își făcuse reputația științifică ; intrând în Academie nu întârziă d'a întreprinde o colosală operă, *Dicționarul său de botanică pentru enciclopedia metodică*, în care adună fórte multe observațiuni de cea mai înaltă valoare. De sigur, că, redactând istoria vegetalelor cunoscute în timpul său și comparând nenumăratele lor forme ce numim spețe, pentru enciclopedia metodică, el fu cel d'ântâi care concepu ideia teorii pentru care mai târziu trebuia să fie mai popular de cât Buffon și Cuvier, dacă novatorilor nu le ar fi scris să móră de sóme și de mizerie mai nainte de a ajunge să culégă gloria ce li se cuvine. Cu tóte acestea, Convențiunea știu să-i prețuiască meritele.

Până în etate de 50 ani, nu se ocupase de loc de zoologie, când Lakanal care organiză învățămîntul științelor naturale și care îi înțelesese întregul geniū, creeă pentru el la Muzeum o catedră de animale nevertebrate. După un an numai de preparațiune, Lamarck se arată tot atât de mare zoologist cât era de mare botanist, completându-și concepțiunea doctrinei sale științifice prin studierea formelor animalelor inferioare fórte diferite. Dar, pe când învățatul se consuma cu acéstă lucrare, Bonaparte își întindea mâna asupra Franței, ajungând și știința oficială, ca și morala, ca și justiția. Numai acei care, ca Cuvier, erau amicii împăratului, ei cari credéu în divinitate ca și

în împărat, avéu dreptul de a vorbi și de a merge să caute adevărurile științifice prin anticamerele stăpânului¹⁾.

Lamarck, om de puțină credință, căpătuit de Convențiune la Muzeum, era pe de o parte prea ocupat de vegetale și animale ca să mai viseze să placă ómenilor ; iar pe de alta prea puțin gata d'a se pleca înaintea ignoranței, din care cauză era fórte rău privit la curte.

Când, la 1809, apăru *Filosofia sa zoologică*, în care își ecspune doctrina, se făcu împrejurul autorului tăcere și gol ; și tăcerea fu așa de mere, în cât tocmai după 40 de ani, Darwin dete la lumină din noú doctrina lui Lamarck ; iar despre dênsul nimeni nu-și mai reaminti. Astfel chiar în Franța *transformismul* se răspândi sub usurpatul nume de *Darwinism*. Tocmai pe la 1873, când, mulțumită îngrijirilor d-lui Martins, se publică o a doa ediție a filosofiei zoologice, a trebuit un german, d'l Haeckel, să învețe pe Franța că transformismul avu de părinte pe un francez, ca toți cei din secolul al 18-lea, ca toți acei ómeni cari aú salutat era libertății inaugurată de revoluțiune. Lamarck nu era nu simplu învățat, ci el cugeta cu Diderot, cu d'Alembert, cu toți iluștrii colaboratori ai *Enciclopediei*, că de datorია omului de știință este nu numai de a răspândi cunoștințele câștigate, dar de a căuta altele, și de a arăta folósele ce știința este în stare să dea societății. Publicând, în 1829, o carte fórte puțin cunoscută (Sistemul analitic al cunoștințelor omului), el revine de mai multe orí asupra cestiuilor politice și sociale. Nu îi a scăpat din vedere origina puterilor civile și religióse care țin pe om asuprit, arătând într'un mod clar « Tendința continuă a omului către un traiú mai bun, saú către o stare mai bună, făcându-l să doréscă necontentit o situațiune noă, și sprijinindu-și totdeauna speranțele pe viitor, cea ce face pe individiú lipsiți de lumină, ceva mai cređători, mai prietenoși

1) De atunci lucrurile nu prea s'aú schimbat atât de mult, cât ne place să credem. Dacă materia se transformă fără încetare, autoritatea rămâne cam ne-strămutat vrăjmașe la tot ce ar putea s'o compromită, și de sigur docilitatea învățaților n'a mai scăđut ca pe vremea lui Cuvier, țara nóstră (Franța), cu bucurie își schimbă stăpâni, dar fără ei mi se pace că nu póte.

cu minunile, mai indeferenți la ideile mari, indiferenți până chiar și pentru adevăr, sunt atrași mult mai mult spre închipuirile care îi îngâmfază, în sfârșit îi duce la spaime și la speranțe zadarnice.

«Acesta fiind propriul mod d'a fi și d'a simți, al unei mari mari majorități din întreaga populațiune, astfel înlesniră celor mai deștepți dintre ei, mijlocele de a abuza și de a avea o putere mărginită peste cei l'alți. De aci le fuse ușor de a schimba în putere absolută, acele instituțiuni care din origină erau stabilite pentru apărarea și în folosul societății. Așa dar ignoranța este în mare parte cauza relelor morale, care bântue pretutindenți pe omul social, ignoranței lucrurilor și a unui mic cerc de idei în care trăesc indiviții acestei majorități se datorează în primul rang aceste rele.»

Nu i-a scăpat din vedere, nici principiul solidarității intereselor. El scrise câte-va pagini admirabile asupra stării sociale a omenirii, care sunt cu desăvârșire necunoscute; de acea, cred de datorie d'a copia ceva aci.

Maî târziu vom găsi aplicarea principiilor ce ni sint deduse, rămâind să le modificăm puțin pentru a le potrivi timpului nostru. Mi ce pare că cel mai mare bine ce s'ar putea face omului social, este de a-i da trei reguli sub formă de principii: *prima*, pentru a-l ajuta să-și lămurască cugetarea, făcându-l să deosibescă ceea-ce pentru el n'ar fi de cât întâmplări favorabile sau prevențiune, de ceea-ce este sau ar putea fi pentru el, cunoștință sănătosă; *a doua*, pentru a-l îndrepta în legăturile ce are cu semenii săi, după cum cer adevăratele lui interese; *a treia* pentru a-i mărgini cu folos afecțiunile ce i le-ar putea inspira *sentimentul lui interior* și interesul personal ce ar putea resulta. Deci, regulile ce i le propui și despre care fu vorba, se află în următoarele trei principii:

«*Primul principiu*: Ori-ce cunoștință este fără temelie și cu adevărat amăgitoare, de nu va fi produsul unei adevărate observațiuni, sau a consecințelor trase din aceste observațiuni.

«*Al doilea principiu*: În legăturile care există, fie între indivizi, fie între societățile formate din acești indivizi, fie chiar între popore și guvernămintele lor, *concordarea* între

interesele reciproce este principiul binelui, ca și *nepotrivirea* aceluiași interese, este acel al răului.

«*Al treilea principiu* : În ceea-ce privește înclinările omului social, afară de cele ce natura i le-a dat pentru familia sa, pentru lucrurile care l-au înconjurat sau cari sînt în legături cu tinerețea lui, sau ori-care ar fi obiectul lor; aceste înclinări nu trebuie să fie nici o dată în opoziție cu interesul public, cu alte cuvinte, cu al nații din care face parte. «*Mă înșel, sau creș că va fi foarte cu greu de înlocuit aceste trei principii prin altele, care să fie mai folosite, mai temeinice, mai morale de cât cele ce arătați pentru regularea cugetării, judecății, simțimintelor și faptelor omului civilizat. Sînt convinși chiar cu cât omul își va depărta mai mult cugetarea sa, sentimentele și faptele sale, dela aceste trei principii de mai sus, cu atît va contribui să-și îngreueze situațiunea, de altminterlea în general destul de nenorocită în starea societății în care se găsește; faptele care sînt în opoziție cu aceste trei principii, dau loc la fel de fel de supărări nedrepte, de viclenii, de nedreptăți și opozițiuni, făcînd multe rele corpului social, și dînd naștere cîte o dată la neorândueli peste putință de socotit.*»

(*Va urma.*)

După J.-L. de Lanessan de D. IONESCU

PROFESOR LA ȘCOALA DE COMERCIU DIN CAPITALA

CONGRESUL DIDACTIC

Pentru ca învățămîntul nostru să propășescă întru tôte și într'un mod pedagogic, este de trebuință ca corpul didactic să-și dea în primul rînd tótă ostenela a se sfătui asupra acelor chestiuni de la cari depinde progresul nostru școlar. Asta se va ajunge, pe lângă munca desvoltată pe catedră, prin diferitele conferințe ce ține corpul didactic. Cea mai importantă conferință este însă congresul general, unde se întrunesc membrii corpului didactic din tôte unghiurile țării.

Asemeni congres, al VI^{lea}, s'a ținut anul acesta în zilele de 30 Aprilie, 1 și 2 Maiu s. n. în Sala Băilor Eforiei, unde

aă fost prezenți mai mult ca 500 membrii al acestui corp, cei mai mulți învățători de sate, mulți profesori secundari și profesori de universitate chiar.

Insemnătatea acestui congres este cu atât mai mare, cu cât pe lângă că a fost unul dintre cel mai populat și reușit din câte s'aă ținut pênă acum, dar s'aă făcut în ajunul unor vremuri în cari cu toții așteptăm ca o reformă radicală să se facă în învățămîntul nostru, și la facerea acestei reforme negreșit trebuie să se aibă în vedere și desideratele aduse de acest congres.

Dăm aci resumatul lucrărilor congresului, lăsând apoi să urmeze aprecierile unui învățător din Argeș, la care aprecieri ne vom permite, la rîndul nostru, a reflecta.

Sedința aintăia. Se deschide sub presidenția D-lui *Petrescu*, presidentul congresului. După discursul de deschidere, Dl *Troténu* pronunță un discurs în care vorbește despre însemnătatea congreselor didactice în general și despre acest d'acum în deosebi. Mulțumește apoi membrilor congresului pentru graba ce aă pus d'a se presenta în așa număr mare la acest congres.

Dl *St. Vellescu* crede a fi interpretul sentimentelor tuturor membrilor din congres, propuind ca corpul didactic să aducă omagiile sale M. S. Regelui.

Dl *C. C. Dobrescu*, secretar general, face darea de sémă despre memoriile primite la biuroă de la diferiți membrii ai corpului didactic, membrii cari n'aă putut a se presenta la congres.

Se fixeză apoi ordinea șilei. Se va discuta asupra întrebării : *ore programa școlei primare rurale, să fie ori nu ca aceea a școlei primare urbane.*

Dl *C. Dobrescu* (Argeș), luând cel dintăi cuvîntul, vorbește cu multă claritate și putere de convingere pentru unificarea programei.

Dl *Comșa* este asemeni pentru unificare. Preotul *Constantinescu* este contra.

Dl *dr. B. Constantinescu* propune un amendament, care punându-se însă la vot, nu întrunește destule voturi.

După ce au vorbit atât pentru cât și contra, mai mulți, se primește desideratul ca *programul școlii primare să fie același pretutindeni*.

Ședința a ținut de la orele 1 până la 6 p. m.

Ședința a doua. S'a discutat asupra următoarelor trei ces-tiuni : 1) Care să fie obiectele de studiu ; 2) Care obiecte să se predea aparte și cari să fie cuprinse în cartea de lectură ; 3) Programa analitică a materiilor.

Dl C. Dobrescu (Argeș) raportorul comisiei care în pre-seră a studiat aceste ces-tiuni, spune că în ședința prealabilă s'a convenit a pune ca obiecte de studiu următoarele : Limba română, Citirea, Religia, Aritmetica, Geometria, Istoria, Geo-grafia, Noțiuni de științele naturale, Igiena, Învățămîntul civic, Caligrafie, Esercițiul de cânt, Eserciții corporale,—ca studii fundamentale.

D-sa arată în vorbe puține, dar precis, importanța și des-voltarea ce trebuie dată acestor studii.

Dl Comșa provocă un sgomotos incident prin faptul că cerënd cuvîntul, vorbește despre lucruri ce nu țin de ces-tiune, spune cu alte cuvinte, lucruri la cari se preparase d'acasă și n'aveau d'a face cu cele puse la ordinea zilei.

Este întrerupt adesea și în cele din urmă președintele îi și ia cuvîntul și apoi se suspendă ședința.

După redeschidere mai vorbește d. Comșa ș'apoi d. Ghi-bănescu (Bêrlad), propune ca *învățămîntul intuitiv să figu-reze ca primul obiect de studiu în școlii primară* ; d. Arbore este de ideiă d'a se pune gramatica și 'n clasa I primară ; d. Andreescu vorbește în favorul agriculturii ; d. Vasilescu întrebă dacă programa acésta să se dea și pentru școlile de fete și propune să se îmbrățișeze lucrul de mână cu mai multă căldură ; d. Pop Mihail este de părerea d-lui Vasi-lescu.

D-l C. Dobrescu (Argeș), vorbește contra unor proiecte de modificări ce s'au pus la biuroū și trage câte-va bune lecțiuni unora cari făcură paradă de vorbe și ieșiră din ces-tiune.

Dl C. C. Dobrescu, secretar general, dice că învățămîntul

intuitiv nu se p \acute{o} te lua ca studiu aparte ; d. *Trandafirescu* este de p \acute{a} rer \acute{e} contrarie.

Di *Halița* (Bêlad), susține înv \acute{e} țămîntul intuitiv ca studiu separat.

Se procede la vot și se primesc cele espuse de d. *Dobrescu* (Argeș).

D-nii *Halița*, dr. *Barbu Constantinescu*, dr. *Garbovicenu* și *Ghibănescu*, precum și revisorul de *Sucéva*, d. *Serafim Ionescu*, se declar \acute{a} nesatisf \acute{a} c \acute{u} ți cu cele votate, din cauză c \acute{a} s'a esclus înv \acute{e} țămîntul intuitiv ca studiu aparte.

În ac \acute{e} st \acute{a} ședință, care altfel a fost f \acute{o} rte sgomot \acute{o} să, a mai vorbit și d. *N. Ionescu*, profesor universitar din Iași, care dorește a se da \hat{a} nt \acute{a} ietate științelor naturale, și ca în al doilea r \acute{e} nd s \acute{a} se pună Aritmetica.

Ședința a treia. S'a discutat, dar într'un mod grăbit, asupra următ \acute{o} rele cestiuni, cari a \acute{u} și fost votate ca desiderate : 1) Congresul dorește ca programa s \acute{a} fie pe viitor alcătuită într'un mod analitic ; 2) Cartea de citire s \acute{a} încep \acute{a} cu bucăți de lectur \acute{a} care s \acute{a} trateze despre obiectele din cercul vieții școlare , 3) Diferențierea obiectelor de studiu, cu ore separate, s \acute{a} m \acute{e} rgă proporțional cu anii de școl \acute{a} .

A \acute{u} vorbit d-nii *B. Constantinescu*, *N. Ionescu*, *Pr. Constantinescu*, *T. Speranță* (Iași), *Tocilescu*, profesor universitar (Iași), *C. Dobrescu*, *Roscovsky* și alții. I. R.

DESCÂNTEC DE RÎIE

Scrisă în 1886 Dec. 8, dup \acute{e} baba *Iliana* din satul *Grindu*, jud. *Ialomița*. Ea se ocupă cu moșitul, descântatul și trasul.

Rîie porc \acute{e} s \acute{c} ă
 Rîie rom \acute{a} n \acute{e} s \acute{c} ă
 Rîie ovre \acute{e} s \acute{c} ă
 Rîie galbenă
 Rîie albastră
 Rîie roșie
 Rîie n \acute{e} gră,
 Rîie de nou \acute{e} feluri de rîie ești.
 Din m \acute{a} duva (cutăruia) s \acute{a} ești.

Din m \acute{a} duv \acute{a} în os,
 Din os în carne,
 Din carne în piele,
 Și din piele.
 S \acute{a} se spele,
 S \acute{a} r \acute{e} m \acute{a} e (cutare) curat
 Luminat,
 Ca argintul strecurat.

DESCÂNTEC DE ȘERPE

Seris in 1886 Noembrie 8, după baba Ileana.

Boule, cine te-a mușcat ?
 Șerpe ori șerpóică,
 Lup ori lupóică
 Câine ori cătea ?
 Pasere pistrue,
 Pe copaciú se sue;

Budurușiú, gălétá,
 Umflăturá de șerpe desumflatá.
 Păsáricá pestriciórá
 Pe butuc se suea,
 Butucul crápa
 Șerpele plesnea

DESCÂNTEC DE CÉS RÊÚ

Seris in 1886 August 4, după baba Ileana, din satul Grindu, județul Ialomița.

Amin, amin
 Descântecu de la mine,
 Lécul și folosu
 De la Domnul Christos.
 S'a luat (cutare) de la casă
 De la masă
 Voios, gras și frumos
 S'a întâlnit c'un om mare până'n cer
 Și negru până'n pămînt
 Cu cușmă de lup în cap,
 Cu cămașe de drac îmbrăcat,
 Cu mâinele mari,
 Cu picioarele mari,
 Cu picioarele late, împleticate
 Cu degetele încârligate;
 Pietre despiciând,
 Văi turburând,
 Copaci cu vârful în pămînt trăgînd.
 In față-î s'a uitat,
 In spate s'a dat,
 Sângele i-a băut,
 Carnea i-a mîncat
 Și în ulițe mort l'a lăsat.
 (Cutare) se văita
 Și se tînguia
 Cu glas mare până'n cer.
 Maica Domului l'a auzit.
 Pe scară de argint s'a lăsat,
 La (cutare) s'a dus și l'a întrebat :

O! ce te vaiți,
 Și ce te tînguești?
 —O! maică prea curată,
 Cum nu m'oiú văita,
 Și cum nu m'oiú tîngui,
 Că m'am sculat de a casă
 De la masă
 Voios, gras și frumos,
 Și m'am întâlnit
 C'un om mare până'n cer
 Si negru până'n pămînt
 Cu cămașe de lup în cap
 Cu cămașe de drac îmbrăcat
 Cu cisme de bróscă încălțat,
 Cu mâinile mari
 Cu picioarele mari,
 Cu picioarele late împleticate
 Cu degitile încârligate.
 Pietre despiciând
 Văi turburând,
 Copaci cu vârful în pămînt trăgînd.
 In față mi s'a uitat,
 In spate mi s'a dat,
 Sângele mi l'a băut,
 Carnea mi-a mîncat
 Și în strade mort m'a lăsat.
 Maica Domnului i-a đis:
 O! nu te mai văita,
 Nu te mai tîngui,

Căci mă voiü duce
 Și-l voiü întâlni.
 Maica Domnului s'a luat
 De la casa-sa
 De la masă
 Voiösă, grasă și frumösă;
 S'a întâlnit c'un om mare până'n cer
 Și negru până'n pămînt
 Supt umbră de smochin ședënd.
 Maica Domnului l'a întâlnit
 Și l'a luat
 Si l'a întreat,
 Si în pustie l'a îndreptat.
 Cântă *borza* la feréstră
 Eși afară (cutare)
 Ba afară n'oiü eși,
 Căci zac răü și mai răü,
 De césul cel mai răü.
 Cântă *borza* a doua órá,
 Eși afară (cutare)
 Ba afară n'oiü eși,
 Căci zac răü și mai răü
 De césul cel mai răü.
 Cântă *borza* a treia órá,

Eși cés răü, de la (cutare) afară,
 Din mațe,
 Din brațe,
 Din rînză,
 Din osănză,
 Din sgărciul nasului,
 Din fața obrazului,
 Din tóte mădulările,
 Din tóte încheieturile,
 Eși, fugi și te du
 Până cocoșii nu cãntă,
 Până cãiniü nu latrã,
 Eși și te du în pustie,
 Cã acolo te așteptã curți măturate,
 Mese strãnse, cu fácliü stinse,
 Cu pahare góle,
 Cu cuțite *aringhe*
 Cu furculițe *aringhe*
 În munca cea de veci
 Sã fugi sã te răspãndești
 Sã rămãie (cutare) curat
 Și luminat,
 Ca maica la fapt,
 Ca argintul strecurat.

Culese de DOBRE STEFANESCU-GRINDU

O privire critică asupra poeziilor d-lui Oscar Cristea

Sînt acum câte-va luni când un român, Dl. Oscar Cristea, a făcut un debut strălucit, apărënd în literatura germană cu un volum de poezii.

Titlul culegerii care este „*Rose Albe*“, probéză delicatețã de gust; și pseudominul „*Valdau*“, sub care se ascunde autorul, dovedește „*modestie*“.

De și poetul, a ținut să se puie la adăpostul „*pseudonimului*“, totuși, presa ne înștiințã mai în acelaș timp de adevăratul nume al poetului.

Dl. Oscar Cristea este român, născut în București, și ca atare, acest poet german ne interesézã de aprópe; de aceea voiü cerca să-mi dau séma și despre talentul, meritele și geniul poeziilor lui.

Dar înainte de tôte îmi permit o digresiune.

Prima datorie a criticului, e să fie conștiincios și imparțial, în cât să-și ștergă propria sa individualitate în fața caracterului rolului ce și-a luat.

A doua este, să nu se creză o autoritate mai mare de cât este în realitate.

Acei preținși critici cari taie și spândură după bunul lor plac, întréga noastră activitate literară fără nici un alt *brevet de capacitate*, de cât că unul n'a citit în viața lui de cât „*teoriile lui Zola*“, iar altul n'a digerat nimic alt, din tótă „*filosofia literară*“, de cât pôte „*cursul lui La Harpe*“ sau „*criticile lui Sarcey*“, sînt sigur că n'a putut nici o dată să-și dea séma despre *rolul unui critic*.

Din punctul de vedere al raportului literar, autorul este reprezentantul unei idei; criticul este numai organul public care pune în desbatere acéstă idee: iar, opiniunea publică, este arbitrul suprem, care judecă p'amêndoî.

Nu tôte acele *individualități* cari fac critică prin foiletónele gazetelor noastre, împărtășesc aceleași idei asupra *misiunii criticului*. Unii din ei cred că *critica*, constitue un „*tel de instanță supremă literară*“, și, în consecință, criticii trebuie să judece ca niște ómenî ale căror vederi sînt chemate să facă *jurisprudența indiscutabilă*.

Dl. Maiorescu susține că scopul unei opere literare este să ne producă o emoțiune estetică. Ei bine, citirea „*Roselor albe*“ făcându-ți o senzațiune cât se pôte de plăcută, aș putea termina critica în câte va cuvinte, dicénd : „Dl. Oscar Cristea mi-a produs o emoțiune estetică; decî, în virtutea unei deducțiuni logice *hasardate*, autorul este la înălțimea misiunii sale de literat“.

Sarcina mea ar fi ușor și repede îndeplinită; dar, cred că acéstă argumentațiune mlădiósă, n'ar îndestula pe nimeni, și pôte că mulți ar fi dispuși a lua deducțiunea mea *logică*, drept „*perifrasă dibace*“ a unui politician ce vrea să-și mascheze gândirea sau să spue ceva fără ca să-l coste.

Teoria D-lui Maiorescu nescotîndu-ne din încurcătură, ating direct cestiunea :

Autorul se impune considerațiunilor mele ca *formă* și ca *fond*.

În ce privește forma, nu se poate nimic imputa D-lui Oscar Cristea; ba pot dice că D-sa este tocmai *poetul formei*, că adevăratul său merit constă în lăunțuirea măestră a cuvintelor, în armonia cadenței și în perfecțiunea rimei.

Tocmai în forma sa splendidă și dibace, residă calitatea care mi-a produs „emoțiunea estetică“ de care am vorbit.

Nici unui poet nu i se poate aplica mai bine de cât D-lui Oscar Cristea espresia: „cântă în versuri.“

În adevăr, poesiile lui sînt o alcătuire de cuvinte atît de melodice, de versuri atît de cugetătoare și armonioase, în cât la orice moment îți reamintesc sunetele dulci și încântătoare ale unei arie de musică.

Asemeni versuri sînt rezultatul unei prediposițiunii psihologice. Ca și musicantul, acești poeți ai formei, găsesc în interiorul lor o armonie intelectuală, o senzațiune musicală și melodică intimă, aș putea dice o „beatitudine morală“, cari le aprinde simțurile și le dictază duiosia și mlădierea drăgălașă a versului, precum *bunul simț francez* a inspirat stilul nobil și înalt lui Buffon, Bossuet, și în general tutulor literațiilor secolului lui Ludovic al XIV¹).

Poesiile D-lui Oscar Cristea se desfășură ușore, armonioase și nesilite ca o emanațiune firăscă a sufletului său, formând apröpe niște adevărate *cantice*, în tóte formele ei și în tóte metrele care le-a întrebunțat.

Lirismul acesta dulce și lin, armonia melodică și mlădiósă a versului, cadența și farmecul ritmului, care caracteriză poesiile lui, sînt o nuanțificare ce nu găsim mai nici odată în autorii germani, afară de poeții lirici și autorii cîntecilor lor. Aceste însușiri poetice sînt apröpe cu desăvêrsire caracterul poiesii românești, aplicate de D-l Cristea cu deosebit succes în poesia germană.

La prima ochire zărim imediat în versurile lui, acel ton armonios, dulce și curgător al versificații originale a Românului

1). M-me de Stael: «La grâce et l'élégance des manières passaient des habitudes de la cour dans les écrits des hommes de lettres». (*De la littérature considérée dans ses rapports avec les institutions*).

a acelei poezii populare care a născut și a inspirat prima deșteptare a poeziei române, represintată mai întâiu de adepții școlii franceze Bolintinénu și Nicolénu, și urmată apoi de Alexandri, Zamfirescu, Macedonski și cei lași.

După mine, poezia populară română și producțiunile primilor noștri poeți, sînt niște adevărate melodii pe note. Arta noastră poetică în general, și mai cu sémă în această primă perioadă literară, nu găsește de cuviință să observe o deosebire între *cânt* și *poesie*. În literatura noastră această nuanțificare este ștersă, și poezia cu cântul se confund și se absorb într'un singur *gen* de versificație cugetătoare și armonioasă, în care adesea sărăcia desăvârșită a fondului e compensată prin bogăția și frumusețea formei.

În literatura germană însă, mai mult de cât în ori care altă desfășurare literară, s'a stabilit o deosebire însemnată între poezie și cânt.

În *poesie*, școla germană, fie din pricina limbiî, fie din cauza caracterului ei filosofic, a căutat să lase drum liber gândirii și ideii, cu sacrificiul chiar al cadenței și al rimei. Ceva mai mult, germanul urmărește în poezie scopul ce urmărește literatura în generă. El cere ca în poezie să se desfășure bogăția ideii, profunditatea cugetării, puterea simțimîntului și splendoră tablourilor. Poezia este considerată ca un fel de *instrument eclectic*, prin care pretinde să represinte totul : filosofie, simțimînt, viața întrégă chiar.

În consecință, poezia germană ca să subvie unui program atât de vast și exigent, a trebuit neapărat să rupă cu lanțurile arbitrare ale *regulilor lirice*, rezervate cântecilor. Ea și-a însușit acea formă largă și virilă, care represintă astăzi nota ei caracteristică. De acea poezia germană și-a facut din desfășurarea liberă a gândirii scopul principal, iar din formă și metrică o preocupățiune de mîna a doua.

Numai în ceea ce privește *cântul*, școla germană a permis *cultul formei* și respectarea regulilor cari permit o înlănțuire armonică de cuvinte, proprii trebuințelor musicale.

În practica noastră literară, în opozițiune cu cea germană, arta poetică s'a concentrat tótă într'un soi de *versificațiune cântativă* care ține mediul între cânt și poezie.

Ei bine, autorul german, de care vorbesc, este dominat de geniul poeziei române, și versul greoiu al germanului devine dulce și liric, ca și o doină românească, sub corderle Eoliene ale acestui poet.

D-l Oscar Cristea deci, pot dice că, represintă o notă noă și ore cum variată, în raport cu teoria generală a poeziei germane.

Posedând farmecul dulce al lirismului român, dînsul face ca versurile sale să aibă atâta gingășie, să fie atît de ușore și de armonioase, în cât ajung să ștergă rigiditatea și ființa greoie a limbii germane.

Pentru a ne face o idee justă de rolul său, ar trebui, să ne închipuim un Bolintineanu, dulce și suav în limba germană.

De sigur că efectul său trebuie să fie o inovație, o apariție neobișnuit în domeniul usual al poeziei germane; este întocmai ca Eminescu în poezia noastră; pe cre l'aș putea defini un poet german ca formă și ca fond în limba lirică română.

D-l Cristea este până într'atîta sub stăpînirea lirismului românesc, în cât transportă până și defectele sale în limba germană, d. e. obiceiul d'a scălcia cuvintele.

Așa spre pildă, găsesc în poezia sa : „*Das Himmelreich und du*”¹⁾ o rimă cu totul nefrăscă în poezia germană :

Es blietzt dein Aüg so *demantrain*.

Cuvîntul final *demantrain*, pot dice că, este în nemțește o anomalie de limbă.

El, însă îmi reamintește obiceiul nostru d'a toci și d'a schimonosi cuvintele; obiceiū, care-și are origina în sărăcia și nestabilitatea limbii, și mai mult încă, în primitivitatea intelectuală a unui popor.

Ne mai avënd nimic de dis asupra *formei*; trec la *fond*.

(*Va urma*).

Constantin Crișan.

¹⁾ Impărăția cerului și tu.

NAPOLEON BONAPARTE

URMARE și FINE

III

Făcând sumarul cercetărilor lui Taine asupra lui Napoleon putem ajunge, după cele scrise în precedentele noastre articole la concluziunea : N. Bonaparte din punct de vedere al capacității sale era genial, iar după păcatele și slăbiciunile lui, era într'însul ceva demonic.

Taine și în ăastă privință, ca în toate cercetările sale, caută și se ocupă de fond. Metoda lui : analitică, merge pas cu pas, demonstrând ori-ce afirmare a sa, arătând isvórele și moți-vele pe ce se întemeiază. Este un fel de pictor care desenă figurile sale sub un cer frumos : și d'însul arată mai nainte calitățile mari ale lui Napoleon, spiritul lui neîntrecut ș'apoî, pentru a nu ascunde nimic, ne arată slăbiciunile lui, efectele a căror cauză a fost sufletul lui neastêmpărat, și după toate acestea numai ici și colo aruncă câte o observație a sa, lăsând restul pentru cititor, pe care și-l câștigă dina-nte prin puterea faptelor ce înșiră.

Astfel este opera critică a lui Taine asupra lui Napoleon despre care am dat și noi schițe.

Mulți au făcut deosebite observări asupra acestei lucrări. Ūni au ăis că prea-î ridică genialitatea și prea îl face slab de caracter. Amintim însă încă odată că toate aceste schițări nu sînt de cât fapte reale.

Ș'apoî aci nu s'a făcut istorie în adevêratul înțeles al cuvîntului, aici nu puteam cuprinde aprecieri asupra marelui eroi care era adorat de armata sa și atunci când acesta suferea cele mai teribile torturi prin stepele înghețate ale Rusiei, aici este vorba despre un portret, despre caracterul lui Napoleon Bonaparte.

*

După cum am amintit deja, scrierea lui Taine a produs mult sgomot, a deșteptat la luptă două mari tabere : adora-torii și dușmanii d'ai lui Napoleon Bonaparte.

Intre cei cari și-au ridicat glasul întru mărirea lui Napoleon, a fost principele Jerôme care a scris un voluminos și meritos răspuns la cele a lui Taine.

«Voiu servi de subiect de scris pamfletarilor, dar puțin îmi pasă de dînșii : vor mușca în granit. Numele meu este basat pe fapte, vorbe góle nu sînt destulî de tari pentru a mi-l strica. Da, dacă ar scrie despre mine Friderich cel Mare; cei lalți orî cât de cuminți ar fi, nu ajung la mine. La ce rezultat ajung toți aceia care mă atacă prin scrieri? Nu peste multă vreme după dînșii nici o urmă nu are să mai rămână, pe când numele meu și instituțiunile mele vorbesc secolelor ce urméză în cel mai depărtat viitor.»

Din aceste vorbe șise de marele Napoleon, pe când își petrecea șilele pe insula S. Elena, purcede principele Jerôme în scrierea sa contra lui Taine, căruia șice, este de datoria unui om de bine a-i răspunde, căci a scris o critică orbit de patima urei, vroind prin acéstă critică a înegri numele lui Napoleon, iar a apêra numele și memoria acestuia este a servi Franței.

Napoleon, așa începe principele Jerôme, totdeauna a avut dușmanî și cărtitorî în literatură, cari aș vroit să insulte memoria marelui împêrat. Taine este din tagma acestora. Și care este metoda acestui noș insultător? Taine în fond nu e de cât un entomolog, un fel de învățat ramolit, pe care natura nu l'a creat — se vede — de cât pentru a aduna și împărți în specii și clase diferite insecte.

În cercetările sale nici odată nu variază; totdeauna este aceeași calea cercetărilor lui. Inima lui este gólă, spiritul seș nu se póte ridica pînă a înțelege pornirile sufletelor mari și se miră în urmă că nu póte pătrunde, după multă cercetare în sufletul celui de care se ocupă. Omul acesta este în stare să se apuce a dovedi că reformația și-a luat nașterea din obiceiul d'a bea bere. Înaintea portretului lui Rafael se va opri a numêra firele de pêr din cap; astfel scrie Jerôme despre Taine și după ce-și bate joc de dînșul, continuă :

Natural că aceia cari cugetă cu Taine, devin materialști.

Înainte de Taine omul este un animal sălbatic, o gorilă răutăcioasă, care nu poate răspunde de faptele sale. Ce să mai și vorbesc de calități înalte, păcat ? Păcatul și morală, după a lui părere este produs întocmai ca zahărul orîi pacura. De unde să înțelegă el dar faptele și evenimentele ce s'au născut în urma activității lui Napoleon ? Dînsul în ura sa ține că revoluția franceză a fost o răscolă de pușcăriași, contra cării cel mai bun medicament este glonțul ; vorbind și scriind despre Napoleon se folosește de niște expresiuni de cari nu auzi nici de la cei mai mari și barbari dușmani ai lui Napoleon.

Acusările lui Taine n'au nici un temei. Să luăm de exemplu cazul cu ura lui pentru francezi : da, Napoleon în tinerețea sa a fost bine cu Paoli, luptătorul pentru libertățile corsicane, dar îndată ce Paoli cere ajutor de la englezi contra Francezilor, întreaga familie a lui Napoleon Bonaparte se desparte, se strică chiar cu Paoli.

Napoleon să nu fi știut scri bine franceză ? Cine-i va citi proclamațiunile lui și cele ce dictase secretarilor săi pe insula S-ta Elena asupra rebelilor purtate, va recunoște că puțin scriitori pot a se entusiasma ca dînsul.

Zadarnic ține Taine că Napoleon a fost un egoist, un vulgar ambițios : mărirea și fericirea Franței, ță ce a dorit dînsul totdeauna.

Nu este adevărat că Napoleon era fricos. Asta auz scris'o numai nemții, și totul ce înegrește pe marele împărat sunt închipuiri orî și calomnii germane.....

Cu un cuvînt, Jérôme tăgăduiește cele mai multe din scriselile lui Taine și sfârșește : « Mărirea lui Napoleon este o comoră națională..... Fiind moștenitor al numelui lui mare, mi-am ținut de datorie ca — în mână cu istoria — să apăr numele marelui eroi față de cei ce-l calomniază. »

* * *

După aceste nu este lucru greu a arăta cine este pamfletar : Taine orî principele Jérôme ? Cele ce spune acesta despre Taine, direcția și valoarea operei lui, este mai mult

isvorît din patimă și ură familiară de cât din judecată serioasă. Se poate ca Taine să fi greșit, dar a greșit ca învățat, cea ce i se poate întâmpla orî cărui om, dar n'a făcut'o cu intenție, ca om mărginit, cu preocupațiunii saū condus de ură. În al cărui interes ar fi falsificat istoria, Dînsul a arătat îndestul că nu voește a servi nici un partid; a arătat'o prin opera lui mare istorică pentru care tôte partidele s'aū supărat, pentru că nu le a cruțat nici pe una..... Isvórele de care se servește dînsul pot, și aū fost—trase la îndoială de mulți, dar nimeni nu s'a îndoit de buna lui credință.

Nici acolo nu este drept principele unde țice că Taine nu este destul de profund.

Cât despre aceea că, Taine ar avea un fel de dispreț pentru Napoleon. Când ne ocupăm serios de o figură mare, nu putem a-i tăcea nici slăbiciunile. Nici Taine nu i-a trecut cu vederea pe ale lui Napoleon, dar ne arată și pune în relief în destul și minunata lui genialitate. Că nu-l privește Napoleon după cum propaganda napoleonistă ar dori, asta e drept. Istoricii rar pot să mulțumescă pe deplin pe ómenii de partid.

E adevărat, că principele Napoleon a arătat greșeli în scrierea lui Taine, dar ca să se facă a se slăbi puterea cu care Taine descrie figura sa, asta nu i-a succes. Taine în adevăr citéză câte-va fapte cari ne pot pune la îndoială, însă asta nu schimbă nimic. Principele Napoleon a văduț greșit, —orî mai bine— nu și-a putut da socotéla despre valórea operei lui Taine. Acesta din multele întâmplări și fapte private și istorice, și-a alcătuit doué figuri despre Napoleon: ca împărat și general de óste.

Că nu s'a ocupat îndestul cu faptele lui vitejești? Dar a spus destul descriind ce ager era acesta în facerea și îndeplinirea planurilor de resbel, ș'apoī nu a descris nici asasinatul lui d'Enghien... Taine este psiholog: nu caută faptele și cauza pentru care aceste se sėvîrșesc.

Taine ar cita numai din scrisesele dușmanilor lui Napoleon? Dar cum ar putea face altfel descrierea unui asemenea mare bărbat?... Inamicii nu totdeauna mint! Ș'apoī este sigut că

principele Jerôme în scrierea sa nu s'a basat de cât pe cele aflate de la adoratorii lui Napoleon, lucru ce face unilateral opera lui.

Aste și alte considerațiuni ne încurajază a declara că opera de severă critică este mai mult întru mărirea lui Napoleon cu cea de laudă a principelui Jerôme.

I. Russu.

P E D A G O G I A

SAU

Teoria Educațiunii, a Metódelor și a Disciplinii, precum și probe de lecțiuni-model pentru aplicarea metódelor la predarea studiilor

Cuvinte deslușitoare

(Urmare și finit)

— «Tocmai asta vream să-ți spui și eu, însă cu condiția să mă lași să-ți vorbesc și apoi să faci d-ta ce vei voi.» La această propunere, vecinul meu se sculă în picioare, se uită lung pe feréstră în curte și apoi îmi răspunse cam îndoit, că consimte să mă asculte, dar numai câte-va minte, de óre ce avea să se ducă la plimbare cu porumbacii, căci p'ăștia i dedeau atunci *hippiatrii*, adăogând că-i este milă de bieții căișori să-i țină înhămați. In fata acestei rătăcirii a minții lui, refusa să încep a-i vorbi asupra cestiunii, declarându-i că în câte-va minute nu pot da nici o deslușire asupra modului cum trebuesc crescuți și învățați copii.

După eâte-va luni, omul meu îmi dișe : «De când nu ne am mai văduț, s'au schimbat lucrurile cu totul, chiar de atunci am pus profesor la copii pe însuși directorul școlei primare la care urméză ei, și acum ved și eu că aveai dreptate d-ta, când mi-ai diș că de ce țiiu ca profesor pe acel tînér. Acum mă odinesc : directorul îmi spune mereu că copiii au început să ia note bune atât la învățatură cât și la purtare ; dar numai îmi este cam greu cu plata, căci veți, dau 75 lei pe lună acuma, și elui tînér dam numai 25 lei.

Ce ușor se câștigă banii de profesori! Mă uit la el pe ferestră, când vine, și după ce vorbește câte-va vorbe cu fie care copil, apoi plecă fără să facă uneori nici o jumătate de oră. Cu toate acestea eu mă mulțumesc, că am nemerit bine și că m'am scăpat de grijă.» — Intrarăm în camera copiilor și găsirăm pe d-l P., directorul școlii No. ... din cartierul meu, care tocmai sosise atunci. El întrebă pe fie care copil ce lecții are pentru a doua zi, explicând repede fie care lecție în felul său, într'un mod general, dar așa că nici unul din ei nu pricepea nimic, apoi le recomandă să se pună pe învățatură și-și luă pălăria. Ne suirăm cu toții sus, unde i se oferi o dulcătă, o cafea și tutun, după care plecâ grăbit, căci trebuia să mai mergă încă în trei familii, unde medita de asemenea copii cari urmau la școlă sa

«Fie că ciudat om mai este și directorul ăsta, îmi dișe omul meu; nici odată nu l'am putut face să mergă în grajd la micuții mei. De câte ori i-am propus'o, mi-a răspuns: altădată, altădată, sunt ocupat, am mult de lucru, mă duc la o lecție, etc. etc. Trebuie să fie cine-va prea puțin simțitor ca să nu-i placă dobitocele și mai cu sémă dobitoce cum sunt caii mei. Ba chiar la mine nu vine de cât odată pe lună și atunci ca să-și primescă banii, dar tot grăbit; așa că d'abia ia dulceta, sôrbe caféua și o tulește. În aceste momente însă are destul timp să toce la palavre: că el e grozav, are cea mai bună metodă, că ceilalți dascăli nu sunt buni de nimic, că dînsul e nedreptățit, căci cu dreptul, ar fi, să fie profesor la altfel de școlă mai înaltă, nu la școlă primară, dar speră că până în cele din urmă tot va isbuti, pentru că are protectori mari, prin ajutorul cărora a ajuns unde este; că, de, în lumea asta nu poți nimica, dacă nu știi să-ți alegi sfinții la cari să te închini. Dar cine își mai pôte aduce aminte de câte îmi tot spune el, cu mare îngânfare. Tóte însă se reduc la lauda deșteptăciunii, priceperii, înșelăciunii și talentelor lui. Îți spuiu drept că asemeni ómeni îmi sunt nesuferiți; dar n'am ce-mi face capul: am nevoie de el, e profesor bun, îmi spune că copiii s'au îndreptat la note, atât de mult în cât au să ia chiar premii, lucru care,

dacă s'ar împlini, ar fi în stare să mă facă să țin la el în totă viața mea, l'aș pune chiar la masa mea, în sfârșit m'aș simți fericit, da fericit în puterea căvîntului.

Și ce? n'aș avea dreptate să fiu fericit? Auđi colo, de unde copiii mei stau cîte doi, trei ani într'o clasă și la urma urmelor tot cu mari greutate ți urniam dintr'o clasă într'alta, acuma să ia chiar premii, deși repetenți unii cîte un an, alții de cîte doi ani în aceeași clasă. Aceste premii însă aű să mă coste ceva : ne am învoit să-ı dăruiesc cîte o sută lei de fie care copil premiat și pentru copilul care va lua premiul I va avea cîte două sute de lei. De și îmi pare foarte bine ca să-mi ved copiii premiați; dar par'că mă prind frigurile cînd mă gîndesc că de vor fi premiați cîte-și patru va trebui să număr de odată patru sute de lei, și dacă ar lua premiul I ar trebui să scot din casă opt sute de lei... O! nu, asta nu se pôte, căci, în loc de fericire, ar fi adevărată nenorocire pentru mine. Dacă, cu nici un chip, n'aș putea scăpa de el, atunci i-ași plăti, dar pe anul viitor nu l'aș mai pune profesor și pentru ca să nu-mi picarisescă copiii, după cum am auđit de la alți părinți, i-aș duce la altă școlă, căci tocmai a mutat primăria încă o școlă cam în apropiere de mine».

«Tóte vor fi bune, il întrerupsei eű, dacă nu vor eși rău; dar mi-e témă să nu se întâmple tocmai contra dorințelor D-tale. Mai întâiū directorul acesta nu mi-se pare nici capabil, nici onest, și de la un asemenea om nu mă pot aștepta nici odată la ceva bun. Al doilea, eű nu cred că copiii D-tale s'aű îndreptat; căci a avea note bune nu însamnă nimic; ele sînt date de un profesor ca acesta, al cărui scop unic este să-ți stórcă cât mai mulți bani. Mă prind că are să ți-ı scótă pe toți premianți și pe cei trei mai mari chiar întâi, numai și numai să-ți scuture sutele de lei. D-ta ai făcut cea mai mare greșală că ai pus un asemenea profesor cu care copiii vor învăța și mai puțină carte de cât cu tînărul ce aveai întâiū; dar ceia ce este și mai rău, ei se vor strica, se vor corupe și moralicește : vor crede că totul se căștigă în lumea acésta pe nedrept și fără muncă, ci numai prin protecție,

prin înșelătorie. În locul D-tale eu n'aș pune dascăli la copiii mei tineri nepreparați pentru dascălie, dar directori ca D-l P. să-mi mai plătescă el și tot nu l-aș primi, căci mai bine aș voi ca copilul meu să nu ia nici odată premiū, numai să fie onest și să știe că or-ce trebuie să se câștige prin muncă și pe drept. Dar nu mă întind mai mult acuma. Te las să te încredințezi prin fapte de adevărul vorbelor mele».

Am căutat să ocolesc de a mă întâlni cu vecinul meu, cât-va timp, spuindu-i-se că nu sunt acasă de câte ori venia la mine. Apoi am lipsit din București aproape trei ani. Când ne am revădut, el era disperat cu desăvârșire. Ce se întâmplase ?

Directorul în cestiune dedese premii celor patru copii, ba încă celui din clasa IV i dedese premiul întâiū, pentru care și-a primit recompensa învoită ; dar la începutul anului școlar următor, băiatul cel mare voind să intre în gimnasiū și examinându-se acolo, se află așa de puțin preparat, în cât cu toate stăruințele depuse pe lângă alții, n'a fost posibil să fie primit. Mai târziu, prin alte mijloce, isbuti să fie înscris la un alt gimnasiū. Ceilalți copii fură permutați la altă școlă primară. Dar atât unul cât și ceilalți fură găsiți așa de slabi la învățătură, în cât profesorii asigurară că sunt cu desăvârșire incapabili pentru clasele în care intraseră și că orice silințe și-ar da, nu vor putea face nimic, nu vor putea trece clasa. În disperarea sa, bietul părinte află că institutorul de la clasa I al școlii unde-și avea copii, era un bun profesor particular ; dar nu se putu învoi, căci profesorul pretinse să i se dea lunar 150 lei pentru cel puțin trei ore pe fiecare zi. Atunci se presentă institutorul de clasa III care se oferi să mediteze cei trei școlari primari cu 60 lei lunar ; iar pentru cel din clasa I gimnasială fură angajați 2 meditari. Totul însă fu în deșert, căteși patru copii rămaseră repetenți, ba încă foarte rău notați la învățătură și purtare. Directorul P., care-i meditase anul precedent și le dedese premii, fusese un înșelător ; căci copiii se purtau rău și nu învățau nimic ; dar el îi lauda și apoi le da premii numai pentru interesul său material.

În fine, cei patru frați își păstrară locurile și anul următor în aceleși clase până pe la Crăciun, când cel din gimnasiu și doi din clasele primare fură goniți din școlă din cauza relei purtări. Deci, iată doi ani școlari trecuți fără ca vre unul din cei patru copii să fi trecut clasa, căci nici cel din clasa III primară n'a trecut-o; de ore ce institutorul respectiv care era și meditatorul său, căduse într-o culpă tocmai în luna Maiu și fusese suspendat, așa că examenul clasei îl făcu profesorul de clasa IV care dăde băiatului vecinului meu notă rea însă justă.

Iată școlarii noștri la începutul unui al treilea an școlar, fără să fi fost vre unul promovat, ba încă trei din patru sunt goniți și din școlă. Dacă cel d'al patrulea n'a fost exclus din școlă, cauza a fost singura protecție a interesatului institutor de clasa III care i-a trecut cu vederea toate relele și i-a pus pe nedrept note bune la învățatură. Ce este de făcut? Bietul om se uită în cer și în pământ. O idee i luă în cap: Pensionatul. Dacă i-ar așeza într'un pensionat ar scăpa de orî ce grijă. Plecă îndată să viziteze pensionatele.

După multă căutare și tocmeală, se hotărî pentru *cel mai estin*. Pe când se pregătia să-i ducă, veni un samsar și-i vorbi de un nou pensionat, un pensionat boeresc care era să se deschidă în Septembrie și unde copiii cei mai leneși pot învăța carte și se pot îndrepta. Este scump, dar face. După mai multe țile de îndoială, tatăl se decise ca pe băiatul cel mare să-l dea în pensionatul sf. George, așa se numia școlă boerescă, ai cărui protectori erau o domnă și un comitet, iar director un matematic ce ținea de o casă mare; cât pentru cei trei băeți mai mici se decise să caute un pensionat și mai estin, dacă s'ar putea, de cât cel d'ântîu. Țis și făcut.

Aprópe patru mii lei costă pensionatul băiatului celui mare, pe când pentru toți cei l'alți trei nu plăti de cât 1500 lei; dar cu toate acestea câteși patru cădură la examenele de la finele anului școlar. Tocmai atunci revăđui pe vechiul meu vecin. El era cu totul disperat. Toate blestemele, toate vorbele urâte și insultele din lume le arunca asupra școlilor, profesorilor și copiilor săi. Îl bătea gândul să-i trimită la

Brașov, dar și-aducea aminte că copiii lui cumnatu-său ținută la Brașov 5 ani au venit mai stricați de cât cum i-a trimis și fără să facă vre o pricopselă. În această disperare, zdrobit, lăcrămând și tremurând, se adresă la mine și mă rugă, mă conjură să-i spun dacă se mai poate face ceva cu copiii săi.

«Nu trebuie să faci așa, nu trebuie să perți ori ce speranță, căci eu te asigur că se pot îndrepta. Totul se reduce la faptul că vor ajunge mai târziu de cât cum ar fi putut ajunge, dacă nu perdeau atâția ani, dar tot este mai bine mai târziu de cât nici odată. Inșă, pentru ca să ajungi la îndreptarea copiilor, trebuie să te hotărăști a face pentru ei cea ce faci pentru cai, adică nu numai să cheltuești bani mulți, dar să cheltuești și grijă, mai cu sémă grijă, căci fără grije nu vei face nimic, de ai cheltui ori cât. Odată hotărîrea acésta luată, va trebui să urmezi tocmai cum ai făcut pentru cai, adică mai ântâiu să cauți ómeni speciali, de ale căror cunoștințe și practică să fii pe deplin asigurat prin diplomele și certificatele lor, remâind ca în urmă să te mai încredințezi când îi vei vedea la lucru. D-ta ai căutat pentru cai ómeni speciali «hippiatri,» cari conduc îngrijirea de ei. Ei bine, vei căuta și pentru creșterea, conducerea și învățarea copiilor ómeni speciali, numiți *pedagogi*, și nu unul singur, ci mai mulți, cu îndatorirea ca ei să fie nedeslipiți de copii, ziua, nóptea, la lucru, la joc, la plimbare, la masă, în fine nici chiar în locurile secrete copiii să nu scape din ochii lor, de supravegherea lor. Dar, te previu, că, dacă, pentru cai, ai fost nevoit să cauți, să alergi mult, să schimbi mulți ómeni până să găsești hippiatri buni, apoi pentru ca să găsești pedagogi buni pentru copii, trebuie să alergi, să cheltuești și mai mult; trebuie să le dai și mai multă onóre, să-i respecti. D-ta însuți să nu vorbești nici odată contra lor în fața altora și mai ales în fața copiilor. Așară de acésta trebuie să le dai tótă puterea și autoritatea morală asupra copiilor, în tot ce privește creșterea, îngrijirea și învățatura lor; să le dai camerile cele mai sănătoșe și frumoșe pentru locuințe și facerea de lecții, să faci ori ce cheltueli raționale și-ar pretinde acești pedagogi. Mai presus însă de tóte

acestea, să faci tot posibilul ca d-ta însuși să fii mai totdeauna de față la facerea lecțiilor, la conversațiile, jocurile, petrecerile, plimbările copiilor și chiar în timpul somnului să-ți vi-sitezi mai adeseori; în fine să cauți a fi mai totdeauna cu ei, căci este mai bine să previi răul, de cât să-l constăți ori să-l pedepsești. Dacă ar fi astfel supraveghiați și îngrijiți în timp de câți-va ani, atât de d-ta cât și de pedagogi, dacă n'ar fi lăsați să abuzeze, să facă fapte rele sau necuviincioase în decurs de mai mulți ani, atunci, ȃic, ei ar ajunge să se obișnuască cu maniere frumoase, cu vorbe cuviincioase și cu purtare bună; s'ar pune pe lucru și tot mergând mereu înainte cât de încet, ai avea mulțumirea să constăți progres, înaintare atât în învățatură cât și în educațiune. Resultatul atâtor îngrijiri, strădăni și supravegheri ar fi o deprindere, o obișnuire cu binele, cu munca, cu regula, și totuși știm că deprinderea este o a doua fire, deprinderea care face ca omul să sevărsască unele fapte fără să cugete măcar la ele. Și te asigur că, dacă tot repetindu-se mereu aceleși fapte, ai isbuti să-ți faci să contracteze, să dobândască obiceiuri, deprinderi bune, atunci i-ai câștigat, i-ai pus de drumul ce duce la îndreptare, la adevăr, la bine, în sfârșit la virtute; căci puterea deprinderii, a repetirii este foarte mare atât asupra sufletului, cât și asupra vechului, auzului și asupra celorlalte organe corporale puse în mișcare de puterile sufletului, lucru ce vedem că se petrece nu numai cu omul, ci și cu alte viețuitoare. Așa, de exemplu, dacă ne batem capul cu un câțel, îl învățăm să facă «*slugi* :» cu un cal, îl învățăm să meargă «*în buestru* ;» cu o pasere, o învățăm să cânte după note și așa cu altele. Ba chiar în natura brută, nesimțitoare, vedem puterea repetirii unei și aceluiași lucrări. Așa, spre exemplu, la puțul d-tale din curte ai vățut că ghisurile de piatră s'au ros adânc prin multa frecare cu funia găleții, și lespețile de piatră s'au găurit de picăturile ce cad mereu de la gălătă. Dacă ai țice cui-va; «*găurește-mi piatra asta cu picături de apă, sau frică piatra asta cu funii până se va tăia,*» ți-ar rîde în nas, ar țice că e o nebunie, și cu toate acestea noi vedem că se pot săvârși și asemenea fapte. Ei

bine, asemeni rezultate nu s'aũ dobândit de cât repetindu-se mereũ aceiași lucrare. De aci s'a luat vorba că *repetiția*, că *stăruința este mama învățaturii*. Inșã eũ cred că ar fi mai nemerit să ñicem că repetiția, că stăruința este mama orĩ carĩ isbutiri. In adevěr, noi vedem, pe tótã ñiua, că faptele carĩ se repetã adesea, se sãvêrșesc mai lesne, mai repede și mai bine, dupã cum observãm la copiii de lãutari carĩ, tot scãrțãind mereũ, ajuns să cãnte orĩ ce cu mare ușurințã. Tot așa e și cu pãstorii de turme, carĩ tot cãntãnd din fluer, ajuns să întoneze orĩ ce arie pe datã ce aud. Dar bãeții și fetele alea de la circ carĩ jócã pe funie și fac atâtea minuni, in cât tótã lumea 'i aplaudã, prin ce mijlõce aũ ajuns la acãsta, dacã nu repetind mereũ acelãși exerciții? Dar puterea deprinderii merge așa de departe, in cât uneori noi sãvêrșim fapte de carĩ n'avem de loc conștiințã. Astfel, ca să nu vorbesc despre alții, eũ locuisem câți-va ani in tr'õ casã și dupã se m'am mutat de acolo, in tr'una din primele ñile dupã mutare, picioarele m'aũ dus in vechia locuințã, cea ce am observat tocmai când m'aũ vëduț in fața noilor chiriași. Dar cãte alte fapte de felul acesta n'am sãvêrșit condus numai de deprindere?! Causa este că din repetirea acelorãși fapte se naște inclinarea, pornirea firescã, de a le reproduce aprõpe mecanicește, fãrã să ne mai gãndim la ele. Și puterea deprinderii nu se mãrginește numai la lucrãrile corpului, ci se întinde la lucrãrile mintale și chiar la cele morale; pentru că îmbunetãțește auñirea, vederea, memoria și tõte lucrãrile la carĩ se cer atenție, bãgare de sãmã și pentru că purtarea bunã, facerea de bine și virtutea cer d'antãiu õ sfortãre, õ luptã din partea nõstrã, dar dupã õ practicãre in delungatã a lor, devin pentru noi adevãrate plãceri. Așa se esplicã plãcerea ce simt unii õmeni de a face totdauna bine, preferind, ca in loc de petreceri, de lux și alte deșertãciuni, să cheltuescã baniĩ sãvêrșind fapte bune. Ei bine, tõte acestea, dupã cum vedem, sunt efectele, rezultatele, urmãrile, cum vrei să le numești d-ta, ale *educațiunii*, singura in stare să formeze bunele moravuri. Negreșit că educațiunea, adicã tótã munca și tõte inãgrijirile pãrinților

și ale pedagogilor, reușește mult mai bine cu cât copilul este mai mic. Acum, în ce privește învățătura copiilor d-tale, pentru ca să se constate progresul, trebuie ca ei să facă pe fie care an câte un examen general la o școală a Statului, de și eu sunt sigur că având pedagogi buni, copiii vor învăța mai mult și mai bine de cât în școlile Statului, unde profesorii sunt osteniți, neîncurajați, necontrolați și uneori incapabili, pe când pedagogii d-tale trebuie să aibe studii înalte, școli speciale, așa că pe lângă învățătura ce se cere ori cărui profesor de acelși clase, ei să cunoscă pe deplin psihologia, pedagogia educativă și metodologia, morală, logică și estetica, igiena și chiar medicina. Dar și d-ta să nu te impui clasa în care ar trebui să se așeze copiii, ci să lași acesta la aprețierea lor.» — «Aă, mă întrerupse d. Alecu, dar asemeni ómeni mi-ar cere prea scump, și acesta mi-ar fi cam greú acuma.» — «Da, reluai eu, trebuie să-i plătești mai mult de cât sunt plătiți profesorii de gimnasia și pe de asupra să-i întreții ca pe persoanele de cea mai înaltă considerație, pentru că mai bine este să dai copiilor educație bună și învățatură serioasă, de cât să le lași avere mare, însă să fie ignoranți și fără creștere. Dacă însă ți-ar fi cu neputință să faci prea mari cheltueli, ține numai pe cel mare acasă și pune-i profesori și pedagogi buni, iar pe cei mici aședă-i într'un pensionat bun, unde copiii sunt supraveghiați de aproape în tot momentul și unde se dá instrucțiune bună, fără să cauți a fi cel mai eftin nici cel mai scump. Dă mijlóce îndestulátore pensionatului ca să-și pótă face datoria în conștiință, plătește-i pe d'asupra un supraveghetor-meditator numai pentru ei, dar mai presus de tóte viziteză-i cât de des în timpul lecțiilor, mâncării, meditații, somnului, ca să te încredințezi prin d-ta însuți despre cea ce se face cu ei în tóte privințele. Dacă vei face astfel, eu îți garantez că copiii se vor îndrepta pe deplin încetul cu încetul, cu condițiunea însă dacă vei găsi un pensionat al cărui cap, director să fie cunoscător de pedagogie, adică acea știință care învață cum să se dea educația copiilor și cum să li se esplice lecțiile.»

«Eă n'am mai auđit până acum de pedagogie, ąise părintele copiilor ; de acea te rog să mĭ-o spuĭ și mie,» la care ĩ rĂsponsei cĂ-ĭ voiă ĩmplini ruga cu plĂcere și chiar de a doa ąi ĩncepuĭ sĂ-ĭ vorbesc cĂt putuĭ mai ĩnțeles asupra *Pedagogĭi*, asupra *Ăducațiunii*, și puțin asupra *psihologiĭ*, dupĂ acea mĂ ĩntinsei asupra ăducații corpului, ĩnteligenței și voĭnței. cele ce ĩn cĂrți se numesc ăducație fisicĂ, ĩntellectualĂ și moralĂ, ba ĩncĂ vorbĭ chiar asupra ăducațiunii estetice și religiĂse, asupra disciplinei, etc.

PlĂcerea ce simți la vorbirea acestor cestiuni. fu așA de mare, ĩn cĂt dupĂ ĩntĂia ąi dete sfĂrĂ pe la tĂte nĂmurile sale, din cari și ĩncepurĂ sĂ vie din ce ĩn ce mai multe la convorbirea nĂstrĂ, care ținu mai multe sĂptĂmĂni.

De multe ori eram rugat sĂ le vorbesc și a doua ĂrĂ asupra aceluiași subiect, ceea ce fĂceam cu deosebitĂ plĂcere, vĂdĂnd atenția, luarea aminte ce daă persoanele de fața, printre cari se aflaă mai multe mame de familie.

DupĂ ce terminaĭ cu vorbirea asupra subiectelor menționate aci mai sus, atingĂnd numai ĩn trecĂt cestiunea metĂdelor și a disciplinei, fuiă rugat sĂ le vorbesc ĩn amĂnunt și asupra lor, ceea ce mĂ conduse sĂ vorbesc despre metoda de predare a fie-cĂruĭ studiū, și sĂ fac chiar lectii de aplicarea metodei. Ei bine, nu voiă uita nici odatĂ mulțumirea sufletĂscĂ ce am simțit ĩn tot timpul cĂt aă durat convorbirile, ca sĂ nu le ąic conferințele, acestea asupra pedagogiei, ce dovedește cĂ publicul romĂn este fĂrte doritor a se lumina, ceea dar numai cĂ-ĭ lipsește ocașia.

Multe persoane din cele presente m'aă asigurat cĂ aă pus chiar ĩn practicĂ unele din ĩnvĂțĂmintele pedagogiei auđite din gura mea, și cĂ chiar aă ĩnceput sĂ constate folĂsele lor. ĩn ceea ce privește pe amicul meū, el a urmat sfatul meū din urmĂ; a oprit pe bĂiatul cel mare acasĂ și i-a pus profesori și pedagogi bunĭ, iar pe cei trei micĭ i-a așėdat ĩntr'un pensionat bun, unde plĂtește potrivit; dar ceea ce este mai bun, supravegherea și devotamentul de a-ĭ supraveghea a mers așA de departe, ĩn cĂt și-a vĭndut caii, a desfĂcut pe hippiatri și are numai grija ăducațiunii copiilor, cari

s'au îndreptat așa de bine, în cât sînt iubiți de profesori, de pedagogi, de guvernori, de colegii lor și de ori-cine vine în contact cu ei.

«O! dacă aș fi cunoscut eū mai de mult pedagogia, n'aș fi suferit atâtea rele cu nevastă-mea și cu copiii mei!... Ce bine ar face guvernul să puie asemenea învățatură prin tóte școlile nóstre! Câtă lume nu s'ar îndrepta!...» exclamă Dl. Alexandru, pe a cărui față se citia espresiunea mulțămirii sufletului său.

Vedënd primirea cea bună făcută de auditorii mei vorbirii asupra pedagogii, vedënd folósele ce acéstă vorbire au adus multor familii în privința educațiunii copiilor, am cređut că este o datorie morală pentru mine ca să public aceste con-vorbiri, scurtând negreșit p'ici, pe colo unele desvoltări prea mari...

Aceste vorbiri îmbrățișeză întréga pedagogie teoretică și practică, fără să fie încărcate cu definițiuni încurcate, cu termenii grei și seci, cu împărțiri și sub împărțiri întunecóse, dar nici îngrămădite / cun tótă filosofia; așa căj aceste con-vorbiri forméză un tractat de pedagogie complet, însă simplu, înțeles de toți și plin de viață. În aceste vorbiri am avut în vedere lucrările, scrierile și observările persónelor cari s'au ocupat cu copii, completând ici și colo cu observări și exemple făcute de mine, prin practica îndelungată ce am avut cu copiii de tóte etățile, atât în orașe cât și în sate, în familii, în școli publice și particulare.

Unde am cređut de trebuință pentru înțelegerea cititorilor nefamiliarisați cu acett studiū, am pus notițe în josul paginii.

Eniū D. Báltenu.

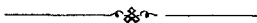
VIITORUL

Veni-va grabnic timpul, când se va da semnatul
De fiica cea uitată a neamului Roman
S'astrânge sub aripă-î, precum strângea Romanul,
Tot ce sub lanțurî geme rēmas de la Traian.

Veni-va grabnic timpul, când se va 'nălța steagul
 Și 'ntr'un moment de fulger sub dinsul se vor strânge
 Români din patru colțuri ce sôrta li-a fost lanțul,
 Pe dușmani să-î lovescă, să clocotescă 'n sânge ;
 Să spargă tunu 'n tunuri, să sară bomba 'n sus,
 Să curgă ca potopul valuri de glônțe-aprinse,
 Să spargă și să fugă ca vîntul de apus
 Oștirile dușmane să cadă tôte 'nvinse.
 Veni-va grabnic timpul, când Dunărea bătrână
 Striga-va 'n fața lumii : Că din anticitate
 Pe brațul ei cel falnic ca o duiósă mumă,
 O viță de la Roma priimit'a cu dreptate.
 Ș'a lua de mărturie din Cer pe-Apolodor,
 Ce peste valu-î negru a 'ntins atuncî o punte,
 Ai cării stâlpi și astădi se află ca odor,
 Parliți de multe veacuri, bătrâni, cărunți pe frunte.
 Veni-va grabnic timpul, când sângele ce zace
 Vêrsat în mari șiróe din vinele Romane,
 Colo 'n acele lupte când Dacii cereau pace,
 La Sarmisegetusa și Tapele dușmane,
 Va bucuuma teribil un semn de adunare,
 Nu aștepta Române ca pepturile cópte
 Să umple și să strige : haidem la rês bunare,
 Haidem la bătălie, căci viața este 'n mórte.
 Veni-va grabnic timpul, când steagul tricolor
 Va fâlfâi d'asupra Céhlăului gigantic,
 Privit de-a lumii ginte ca culme de onor,
 A timpului de față ș'a timpului cel antic.
 Când timpii cei de glorie și plini de fericire,
 Când însuși Carpatul își va aduce-aminte :
 Că 'n póla sa de aur cu ochi de amăgire,
 Romana viță pus'a ș'a 'nvins o *Dacă ginte*
 Și când de bucurie chiar el va cânta hora,
 La care horă mare tot neamul Românesc,
 Va dice : frați, întindeți mâna, căci adî ne-a sosit ora,
 Să 'ncungiurăm Carpatul c'un sânge strămoșesc.

Iași, 1878, August.

C. Popescu (*Călina-Vâlcea*).

STUDIÏ ASUPRA LITERATURII POPULARE

(URMARE)

II. Poesia de ocaziune

Poesia de ocaziune, fie în versuri fie în prosă, nu se recităză sau se spune, ca proverbele, baladele, doinele, etc.. de cari am vorbit până acum, în ori-ce timp și oră, ci ea se recităză numai la anumite ocaziuni și timpuri, adică pe la sărbători și la alte întâmplări din viața privată. Românii au o mulțime de aceste poezii; unele proprii numai ale lor, iar altele împrumutate de la alte națiuni cu cari a fost în atingere.

Poesia de ocaziune stă în strînsă legătură cu obiceiurile și credințele poporului și ele se par a fi rămase poporului nostru încă din timpul când ei nu primise religiunea creștină și din timpul magiilor, iar altele după creștinare cum sunt multe din colinde și cântece de stea.

Unele dintre poeziile de ocaziune par a fi devenit ore cum religioase cum sunt colindele și cântecele de eroși și de stea, iar altele au rămas și până astăzi un element păgânesc în viața religioasă a poporului, cum: descântecile, farmecile, brezaia, etc.

Mă voi osteni a descrie poesia de ocaziune cu obiceiurile cu cari le cunosc.

Intre poeziile de ocaziune voi însemna¹⁾ colindul, siva, de și se colindă de către țigani, sorcova, cântecile de eroși și de stea, plugul, brezaia, paparuda, cântecile de nuntă și cumetrie, descântecile și farmecile și bocetele sau cântecile de jale. Tot la poesia de ocaziune voi adăoga și jocurile copiilor, căci acele scurte poezii nu se țin de cât cu ocaziunea jocului sopiilor și cari poezii sunt adevărate mărgăritare ale literaturii populare.

(Va urma)

Dobre Ștefănescu

(Grindu-Ialomita).

¹⁾ De și această împărțire am făcut-o în introducere, am găsit de cuviință a o face și aci; însă cu câte-va modificări, adăogând și sorcova și jocurile copiilor, cari le-am crezut a fi de aceeași speță cu poesia de ocaziune. *D. Șt.*

M A X I M E

Nu trebuie să învățăm cuvintele din alfabet, ci alfabetul din cuvinte.

Valentin Ickelsamer (1537),

*

Slovenitul îi al doilea păcat după cel strămoșesc, ba chiar mai mare de cât acela.

Samuel Heinicke.

*

Chipul cum știu citi copiii într'o școală ne dă mijloc de a judeca despre starea generală a școlii; căci cititul nu-i o dibăcie izolată care n'ar sta în legătură cu viața intelectuală și cultura generală, ci trebuie privit ca un rezultat al culturii întregi.

Diesterweg.

*

Cărțile trebuie să ajute cultura fără a isgoni mijlocele mai vechi de cât dinsele.

Dittes.

*

Adevărul este unul din subiectele ce mintea omenescă iubește a studia și a avea de nutriment esențialul ei.

G. E.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

Istoria este espunerea și aprecierea trecutului prin lumina prezentului.

Gr. G. Tocilescu.

*

Bucătăria (cuinea) e locul unde se prepară sănătatea saŭ bóla.

Dr. Drăgescu.

*

Viitorul unui copil e în totdeauna fapta mamei lui.

Napoleon I.

*

Frumusețea femeii este cea care conduce la înălțimea Dumezească, și la prăpastia cea mai adâncă a vițiului.

G. F. Born.

*

Cine nu pôte să-și îndeplinescă datoriile de părinte, n'are dreptul să fie tată.

J. J. Rousseau.

*

Este învederat, că minciuna, de fapt, nu e naturală la copii; legea de supunere dă naștere necesității de a minți.

J. J. Rousseau.

*

Omul, care se dezvoltă după legile naturii, pătrunde în adâncul adevărului și găsește calea fericirii.

Pestalozzi.

*

Evoluția în omenire vine de la tendința energetică și violentă care o împinge la satisfacerea trebuințelor ei materiale.

Pestalozzi.

Culese de **M. Lupescu**, (*Broșteni-Suceva*).

Lucrul de mână în școlile primare din Elveția

D-l Serafim Ionescu, revisorul scolar din *Suceva*, ne comunică cele ce urmează :

„D-l S. Rudin, profesor la Băle și directorul cursurilor de lucrări manuale în Elveția, imi scrie că : In iarna trecută s'a lucrat mult (în Elveția, bineînțeles), pentru învățămîntul lucrărilor manuale. Comitetul societății Elvețiane se va întruni, la 14 Aprilie, la Friburg, spre a se constătui asupra unui memoriu privitor la subvențiunile federale pentru introducerea învățămîntului lucrărilor manuale în școlile din Elveția. Consiliul național va trata această cestiune într'una din cele mai apropiate ședințe ale sale. De la 15 Iulie st. n., pînă la 11 August a. c., va avea loc un curs normal la Friburg. Învățămîntul se va preda numai în Franțuzește. Românii vor fi primiți ca și localnicii. Condițiunile sunt aceleași din anul trecut. Cheltuelile pentru tótă durata cursului se urcă la 225 franci. La acestea se adaogă transportul. În curînd voiți primi și programa pe care v'e-o voiți înainta imediat.“

Cine vrea să profite de aceste lecții, pot cere informații.

Rugăm și pe d. Serafim Ionescu, să bine-voéscă a ne comunica și programa.

Red.

VILE NOSTRE

Intr'un studiū despre producția noastră vinicolă, publicat de d. G. Stătescu, citim între altele :

Tablou de întinderea viilor din fiecare județ

Județul	Vii lucrate	Vii nelucrate
Doljiu . .	17.453 hectare	239 hectare
Prahova . .	13.000 "	1.400 "
Mehedinți . .	12.126 "	— "
Putna . .	11.326 "	— "
Buzeu . .	10.308 "	761 "
R.-Sarat . .	9.123 "	— "
Romanați . .	8.657 "	150 "
Teleorman . .	7.640 "	483 "
Gorjiu . .	6.541 "	— "
Tecuciu . .	5.957 "	118 "
Vâlcea . .	5.500 "	790 "
Covurlui . .	5.318 "	256 "
Ilfov . .	4.953 "	120 "
Vlașca . .	4.387 "	— "
Fălcui . .	4.373 "	— "
Iași . .	4.343 "	— "
Tutova . .	3.042 "	680 "
Bacău . .	4.010 "	327 "
Tulcea . .	3.885 "	1.460 "
Oltu . .	2.917 "	24 "
Vaslui . .	2.395 "	98 "
Muscel . .	1.751 "	— "
Dâmbovița . .	1.561 "	— "
Constanța . .	1.383 "	149 "
Ialomița . .	483 "	— "
Argeșiu . .	821 "	19 "
Botoșani . .	695 "	52 "
Brăila . .	649 "	3 "
Roman . .	635 "	75 "
Suceva . .	280 "	53 "
Dorohoiu . .	117 "	120 "
Nemțu . .	73 "	1 "
Total . .	157.057 "	7.388 "

Total general 164.445 hectare.

PAUL GÖNCZY

Învățătoria maghiară a avut în luna Maiu o mare serbare : jubileul de cincideci de ani a activității pe terenul școlar al d-lui Gönczy, secretar de stat și unul dintre cei mai valoroși ómeni din Ungaria.

«Néptanítók Lapja» aduce în unul din recentele sale numere portretul acestui om de școlă și-i consacră aprópe întreg numărul descriindu-i faptele și viața lui bogată. Operele ce a scris acest bărbat, născut la 1817, constituie o adevărată bibliotecă și tóte se refer numai la învățămînt în istoria căreia d. Gönczy va avea de sigur o frumoasă pagină.

Dl Gönczy este unul dintre acei rari bărbați maghiari cari pe lângă maghiarism a avut în vedere în cestiuni școlare și dorințele celor l'alte naționalități din Ungaria, pentru care se și bucură de o popularitate cum puțin o au.

Eú care am avut ocazia să 'l cunosc când eram elev în școlă pedagogică din Arad, unde ne visitase, îmi aduc aminte și acum de cuvintele cu care ne îmbărbăta la muncă, și nu pot dori, încheiând, de cât să dea cerul ca noi Românii să putem serba și noi jubileuri a unor ómeni atât de activi cum este la maghiari d. Gönczy.

I. Russu.

ORIGINA TÊRGULUI MOȘILOR

Pe timpul invasiunii Daciei de către barbari, tradițiunea spune că odată unii din aceștia, și anume Tătarii, cu care Românii avură dese ciocniri, au venit până asupra capitalei București, aședîndu-se lângă marginea orașului chiar în locul unde se fce astăzi tîrgul. Orașenii, împreună cu căpitanul oștirii dorobăntești, s'au sculat să-și apere vetrele și întâmpinară pe inamic chiar în tabăra lor. Aci ținu o luptă sângerosă, din care Românii eșiră învingători, distrugînd cu totul tabăra inamică, și alungînd pe cei scăpați de ascuțitul sabiei peste marginile țerii.

Măcelul fuse mare în câmpul luptei. După victorie și după

alungarea barbarilor, venirea părinții și rudele luptătorilor ce căduseră în bătaie, le strânseseră rămășițele și le plătiră datoria cea din urmă a înmormântării.

Aci nu era pompa de îngropăciune a unui singur om; fie care familie, fie care cetățen, avea a plânge mórtea ver-unui membru al familiei sale, și a-î mulțami pentru salvarea patriei.

După terminarea acestei pompe, aceiași datorie de regret și de recunoștință, readună totă capitala pentru pomenirea de trei, de nouă zile, de șase săptămâni și de un an.

Apoi în fie care an se făcea acea adunare de popor, fără însă a se simți acea durere de la început, care se simțea în primele zile ale repausării celor morți.

Unde e adunare multă de popor, acolo concurg și neguțătorii cu mărfuri necesare la ocaziune.

Aci se aduna capitala spre pomenirea bravilor martiri și apărători ai țerei.

Din profunda antichitate, pomenile Românilor se fac cu ole și cu străchini, cu donițe, cu ulciore, cruci și pietre mormintale și cu altele asemenea. Din an în an se înmulțiră vîndarea unor astfel de lucruri, pentru că ómenii începură a cumpăra nu numai pentru pomană, ci și pentru trebuințele casei de peste an, carele fiind mai numeroase și mai felurite, începură a se ivi și alți neguțători cu alte deosebite articole precum : hambare, lopeți, copăi, albi, căldări, cose și altele; și așa pomenirea morților făcându-se regulat până la șapte ani, capitala și neguțătorii se deprinseră cu această adunare și astfel rămase obiceiul a se ține acest târg anual și după trecerea celor dintâi șapte ani și a altora în urmă.

Apoi fiind-că incursiunea Tătarilor se întemplantase cam pe la începutul primăverii se cam apropia de Sâmbăta morților ce o prescrie biserica spre pomenirea celor repausați de veci, moși strămoși, părinți și frați ai noștri.

Deci se decise aniversarea acestui târg a se face în săptămâna din naintea Rusalielor, și astfel avem până astăzi târgul moșilor, sêrbătorit în tóte orașele țerii cu multă pompă ca una ce este cea mai mare și mai veche dintre sêrbătorile noastre naționale.

Christ. St. Reverénu.

CORUPȚIUNEA ȘCOLELOR RURALE

Cu durere constat că de cât-va timp școlele rurale au ajuns un refugiu pentru toate fetele și femeile incapabile de a-și agonisi traiul prin labóre, prin o muncă óre-care onestă. Dar ceea ce este și mai rěu, că multe din aceste persoane nu au nici purtare bună; așa că în loc să folosească satelor, ele din contră le aduc cele mai mari rele.

Nici nu mai vorbesc de pierderea timpului copiilor, ci de pierderea simțului lor moral, la vederea gătelei, toaletei, spoelei și faptelor rușinoase săvęșite de «*D-ra*», căci așa se ȃice în sate dascălițelor, ori cât de bętrane ar fi *ele. Rěul acesta ia proporții înspăimântătoare, așa că comunele cele mai bune capetă învățătoare pentru băeți și fete, iar învățătorii cei buni sunt persecutați și aruncați în comunele depărtate, unde nu există locale, unde nu se primește nici o diurnă de la comună, etc. Prin acésta nu voiú să ȃic că nu se află și excepții; Ci denunț sistemul de a se înlocui învățătorii cu femei, pe când ele ar trebui numite numai la școlele de fete sau și la școlele mixte, însă numai pentru clasele începătoare, impunându-li-se o disciplină morală.

E.

BIBLIOGRAFIĂ

Jocuri Fröebliane, conductor practic pentru educatori, învățatori, în școlă și în familie (jocuri, cânturi, marșuri, rugi și mișcări gimnastice), întocmite în mod pedagogic de D-l D. Ștefănescu învățator. (Se găsește de vęnzare la Administrația acestei reviste, cu 50 bani pentru abonații noștri, plus portul. Formatul în 12°, pagini 44).

Este o cãrticică recomandabilă prin limba, claritatea și folosul ei. Autorul se ocupă întâiu de poziția corpului copiilor, de formarea grupeii, de mișcările capului și a celor lalte părți ale corpului; al doilea de rugăciuni și al treilea de diferite jocuri fröbeliane, care e partea cea mai interesantă și care e destinată să mențină disciplina și să facă pe copii a iubi școlă. Asemenea cãrtișóre fac onóre învățătorilor.

Biblioteca de lectură pentru tinerimea de ambele sexe de D-l I. M. Riurėnu.

Nu cred să se afle un Român cu cât de puțină învățatură care să nu cunoască cãrțile ce compun acéstă bibliotecă, dacă nu toate, cel puțin parte din ele, căci

în total sînt 20 la număr; dar ceia ce nu pôte ști orî cine, este noua edițiune a parte din ele. În adevăr, ȳilele acestea am primit patru din aceste cãrți tipãrite acum din nou, cu o îngrijire deosebitã și cu noi îmbunãtãțiri. Aceste patru sînt : 1) *Franklin* (opere alese) din simpla citire a cãriia dobãndim atãtea idei bune, cãt nu putem dobãndi din citirea a ȳecimii de alte volume. Devisa acestei cãrți e «*Totul* depinde mai ales de douë lucruri : *munca și economia.*»

Acestã carte costã numai 80 bani.

A doua din cele patru cãrți e «*Despre datoriile copiilor cãtre pãrinții lor,*» a cãrii citire întipãrește adãnc în sufletul copilului respectul cãtre pãrinți, cãtre cei mai bẽtrãni și cãtre cei mai mari. Copilul o citește cu o nespusã plãcere, pentru cã e presintatã sub formã de istorioare și apoi preceptele.

Ea costã 60 bani.

A treia carte este : «*Privighetorea urmatã de Tudora sau copilul pierdut*» și a patra «*Emigranții la Brasilia*», costãnd fie care cãte 60 bani, a cãrora citire ridicã moralul copilului și-l ñnnobilezã.

Importanța acestor cãrți este de mult recunoscutã de toți dascãlii și de tôte autoritãțile școlare. Se mai gãsește ñnsã cine va care sã nu cunoscã ñndestul importanța și folosul lor, atuncî n'are de cãt sã citeascã prefața fie cãriia și va vedea scopul ce ele urmãresc; iar pentru modul ñntrebuințãrii lor ñn școlã și ñn familie chiar, citeascã apendicele, de la pag. 106 din «*Datoriile copiilor cãtre pãrinți*». Spre a se ñncredința despre importanța lor, sã se citeascã «*Incheierile Consiliului permanent de Instrucțiune*» din *Privighetorea* și *Franklin*, precum și aprecierea D-lui Odobescu, de la pag. 115 din «*Emigranții la Brasilia*». Dar mai presus de cãt tôte aceste documente, lectura lor pôte ñnvedera meritele și folósele ce pôte trage din ele tinerimea de ambe sexe, și lauda ce se cuvine D-lui I. M. Rîurenu pentru publicarea acestei bibliotecii.

Nu mai pentru abonații revistei «*Lumina pentru toți*», se oferã cu prețul pe jumetate *Conductorul ñnvetãmîntului ñntuitiv* de D-l G. S. Ionenu. Abonații noștri trimitã 55 bani la Administrație și-l vor primi ñn schimb (50 bani pentru Conductor și 5 b. pentru poștã). Pentru neabonați costã 1 leu.

(Cine vrea sã vadã aprecierea nóstrã asupra acestei cãrți, citeascã ñn No. 11 anul II al revistei nóstre, pag. 561 anul II.

Geografia județului Vãlcea elaboratã de D-l St. Ionescu Cheianu, directorul școliei de bãeți din R. Vãlcii, cu 16 figurî și hãrți, formatul ñn 12", 148 pagini, 70 bani. La ñnceput se tractezã elementele și nomenclatura geografii, apoi aerul, familia, comuna și administrația comunei, județul, statul, guvernul, religia, ñn fine județul Vãlcea cu amãnunte fórt interesante nu numai pentru locuitorii județului ci și pentru orî ce Român, cãci autorul a cãutat sã desgrópe tot trecutul istoric al fie cãrii localitãți, așã cã curiositatea de a cunóște nu-ți permite sã lași cartea din mãnã pãnã n'o finești. Atari cãrți vor fi totdauna bine venite și binefãcãtoare.

O nouã revistã a apãrut, intitulatã : «*Medicina veterinarã*», redactatã de patru medici veterinari din cei mai distinși și editatã de librãria Codrenu din Focșani. Ca fond, ca formã și ca tipar este recomandabilã. Noi ñ urãm sã prospere și sã folosescã țãrii.

O privire asupra industriei naționale. D-nul Marinescu, învățător în comuna Strâmbeni, județul Teleorman, ne trimite un studiu cu titlul de aci de sus, în care arată relele ce decurg pentru țărani din necunoștința unei meserii; de aceea ei iarna numai consumă fără să producă, ba șade pe la cârciumă, unde se îmbată, se strică și se îndatoréză. Dar și vara, când lucréză câmpul, dovedesc înapoiere în toate privințele: așa 'i veđi lucrând cu instrumente grosiere ca acum 50 de ani; 'i veđi întorcând mereu pământul slăbit, sleit, căci nu-l îngrașă cu gunoiul din obórele și coșarele vitelor, lucru care ar face doé servicii, unul curățirea curții și a împrejurimii, altul îngrășarea țării. Spre înlăturarea acestor rele, d. Marinescu propune de o cam dată înființarea de școli de meserii, dacă nu în fie care comună, cel puțin în fie care plasă, profesând meserii potrivite localității și materialului brut disponibil. În acest scop, ar trebui să se alegă câți-va învățători buni și cu aplicațe pentru o meserie corespondentă localității cari să se trimită într'o țară străină, unde să învețe meserii. Dar și în privința fetelor de țară vorbește autorul. Noi ne unim în totul cu propunerea d-lui Marinescu; dar ce folos, că cei mari n'au avut timpul pină acum să se ocupe de afacere.

Infirmită cerșetori este titlul unui studiu foarte interesant al d-lui N. Andreiescu (Poenărei, Muscel), unde d-sa descrie cu culorile cele mai vii starea nenorocită a cerșetorilor infirmi, semnaléză culpabila indiferență a multora din noi către acele ființe nenorocite, cea ce face pe dl autor să argumenteze că mai uman era Țepeș, când strângea pe cerșetori, 'i hrănia și îmbéta și apoi le da foc, era mai uman de cât noi ađi, când lăsăm ca acești nenorociți să móră de fóme, de frig și de toate lipsele. Tot așa đice și de legea lui Licurg de a se arunca schilođii, etc. Pentru remediarea rēului, d-sa propune înființarea de asiluri, iar pină atunci propune să fie strinși prin schitură în locul călugărilor și călugărițelor cari nu sunt de nici un folos societății. Cu această ocașie, d. Andreiescu, întreabă, cu drept cuvânt, ce s'a făcut cu legea votată acum doi ani prin care se prevedea înființarea de șese asiluri pentru infirmi.

Vederile d-lui Andreiescu sunt împărțășite și de noi, dar spre a se traduce în faptă, trebuie să vrea cei cari au puterea în mână.

Istoria Românilor de D-l M. C. Florențiu, ediția 18. — Este scurt timp de când D-l Florențiu a tipărit din nou *Manualul de Istoria Românilor* pentru școlele primare, ilustrată cu chipurile celor mai însemnași domnitori români. — Cartea costă 70 bani și e depusă spre vëndare la Librăria și Tipografia școlilor, Strada Lipscani No. 96 (peste drum de grădina St. Gheorghe Nou). Cartea e aprobată de Minister pentru școlele de ambe-sexe. Claritatea espunerii faptelor și biografiilor, puritatea limbii și îngrijirea cu care este tipărită, daú acestei ediții o valóre superióră celor de pân'aci. La finele cărții se află un sumar de 10 paginii în care se spune pe scurt și lămurit totă Istoria Românilor. Recomandăm acest sumar tuturor Românilor, chiar cari n'au învățat de loc carte.

Oglinda purtării omului în societate este titlul unei cărți de D-l Crăciun Voiculescu, tipărită în Turnu-Măgurele la D-l Vorvorénu, costând un leu, și care

în realitate este un cod de morală practică, de igienă, de medicină, de pedagogie educativă, etc., etc., recomandabilă orî cărîi persóne.

Despre Tutun.— Noțiuni istorice, acțiunea și igiena fumătorilor, de D-l C. Dimitrescu, licențiat în farmacie, farmacistul regimentului 7 de artilerie. Format în 80, 88 pagini, hârtie bună, tipar frumos, costul 1 leu 50 bani.—Dar mai presus de cât aceste calități, este importanța subiectului tractat, de aceea recomandăm citirea acestei cărți ca foarte folositoare pentru toți fumătorii de tutun. Limba încă este corectă.

Elemente de Geografia județului Buzău, pentru clasa II primară, elaborată de D-l G. S. Ionénu, institutor în Mizil, și ilustrată cu hărți ale plășilor, plus una mare a județului, avénd 30 pagini și costând 50 bani. Se află depuse la d-l Ștefan Pitiș, Mizil. Acéstă geografie ca și cea a d-lui Ștef. Ionescu-Cheianu (R.-Vâlcea), sunt destinate clasei a II primare urbane și a III rurale, dar ele sunt folositoare orî cărîi persóne care ține să cunóscă aceste județe.

Autorul geografii județului Buzău a făcut încă o carte bună numită *Conducătorul Învățătorului* de care se vorbește mai sus.

«*Gazeta Sătenului*» fôea cunostințelor agricole, etc., redactată de D-l. C. C. Datculescu, R.-Sărat, 10 lei pe an.

Toți cititorii noștri cunosc folosul acestei fôii; de aceea credem destul să o amintim.

NOTIȚE INTERESANTE

Vulcanul Etna, din Sicilia (în Italia), a dat semne de viață, în felul sêu. O telegramă, din orașul Catana, vecin cu Etna, anunță că craterul central al Etnei varsă o colónă désă de fum și aruncă cenușe și pietri mărunte. Urlete se aud sub pămînt, cea ce face pe vecinii să bănuescă că vulcanul prevestește un început de erupțiune.

Vilelm, bătrânul rege al Olandei, se apropie de sfârșitul vieței sale. El este bolnav de tot, așa în cât refuză să primescă chiar pe miniștrii sêi. Olandezii sunt triști că au să pérđă pe suveranul lor, dar întristarea lor este crescută și mai mult de téma ca cu mórtea acestui rege să nu-și vadă țara lor anexată la împărăția germană, de óre ce bătrânul lor rege n'are moștenitori direcți.

Praf de pușcă fără fum. Lumea se ocupă mereu cu perfecționarea mijlócelor de omucideri. Astfel în Germania s'a descoperit fabricarea unui praf de pușcă care luând foc să nu mai producă fum, așa că în résbóe soldații nu vor mai fi împedicați de fum de a vedea pe dușman.

Glasul omului auđit la depărtare de 800 kilometre. Toți am véđut saú cel puțin am auđit de telefon, care e un instrument ce duce sunetul, vocea, la mare depărtare; dar acum a s'a perfecționat atât de mult, în cât cu el se póte vorbi la depărtare chiar de sute de kilometre și așa în cât să se póta cunóște însusí glasul persónei vorbitóre. Sînt doé săptămáni, de când, în Franța, s'au făcut esperiențe de o comisiune orânduită de guvern și compusă din bărbații

cei mai competenți, la cari aș stat de față și țiaristii. Esperiența s'a făcut între Paris-Lion-Marsilia, adică pe o distanță de 800 kilometre, și vocea, cântarea persónelor pe această mare distanță se putea foarte bine distinge. Guvernul francez a și luat măsuri ca în câte-va luni, linia telefonică între Paris și Marsilia să fie gata.

Clopotul cel nou al Mitropoliei din Bucuresci, a fost inaugurat, la 17 Aprilie trecut. El e departe de a răspunde așteptărilor celor curioși de așa ceva. Ba după asigurările bătrânilor, acest clopot e cu totul inferior celui vechi, în ce privește sunetul; dar și în privința mărimei, el e cu cincisprezece centimetre mai scurt de cât cel vechi și cu cinci centimetre mai larg; deci e și mai mic de cât cel vechi, de și ar fi trebuit să fie mai mare, căci afară de clopotul cel vechi mare, s'a mai topit în el încă un clopot vechi. Când te uiți la el de la o mică distanță, constați că e încărcat de ore cari ornamente, dar înfașșurarea lui e greoă, cea ce face ca și sunarea lui să fie grea, fără putere mare, sonoritatea lui cam îngânată și puțin armonioasă. Numai mania Românilor de a nu avea încredere în ai țării, a făcut să se cheltuască 20,000 de lei cu turnarea acestui clopot, trimițându-l la un d. Walser, din Buda-Pesta, care negreșit că a luat materialul cel bun și a pus pôte altul prost în locu-i, ori că n'a știut cum să-i dea sunetul armonios; destul că lucrul n'a eșit bun; pe când vechiul clopot se turnase în Bucuresci, pe delul Filaretului, la 1829, având 7835 kilograme, înalt de 2 metri, cu diametru de 2 m. și 30 centimetre, din tunurile luate de Ruși de la Turci. Va să zică acum 59 de ani, se putea turna în Bucuresci un clopot care făcea admirația tuturor pămîntenilor și a străinilor, pe când azi, Mitropolitul țării găsește de cuviință să se adreseze la Unguri ca să tórne din nou acelaș clopot, pentru care lucrare s'a risipit 20.000 de lei și se face un lucru inferior celui făcut de Români, acum 59 de ani. Nu ne am așteptat la atâta nepricepere și lipsă de simțimînt patriotic din partea actualului Mitropolit de a cărui venire am felicitat din inimă clerul român, dar se vede că sunt cauze necunoscute de noi, simplii muritori, ca unii din cei cari se sue pe acel înalt scaun să dobândescă vre o amețelă. Fie ca actualul prelat să nu fie apucat de asemenea amețelă și ca singura-i greșelă să fie clopotul în cestiune!

Drumurile de fier ale României sunt amenințate de perderi mari. Mărfurile și mai ales persónele cari vin din părțile răsăritului și merg spre centrul și nordul Europei, astăzi n'aș alt drum mai drept, mai comod și mai lesnicios de cât prin România. De asemenea și persónele cari plcă din Europa spre orient, trec în mare parte prin România. Ei bine, în curând se va deschide acestor persóne linie ferată mai dréptă, mai scurtă, mai comodă și mai estină, care va pleca din Viena, va trece prin Buda-Pesta, Belgrad (Capitala Serbi) și va ajunge la Salonic în 36 de ore de o cam dată, cu începere de la 25 curent (Maiu), dar mai târziu se va stabili un *tren repede* care de la Viena la Constantinopol va face numai 46 de ore, iar de la Paris la Constantinopol va ajunge numai în 78 de ore, adică 3 zile și 6 ore. Cine va mai trece atunci prin România? O, dacă guvernele române s'ar fi grăbit să lege drumurile noastre de fer cu marea printr'un pod peste Dunăre!

D-l T. Maiorescu, ministrul școlelor, a convocat în cabinetul său, Iun 9 c.

pe directorii școlilor particulare și pe directorii liceelor și gimnasiilor din București, cu cari s'a consultat asupra examenelor școlărilor cari nu învață în școlile statului. D-l Ministru vrea să se conformeze legii, lăsând liber învățământul particular, rămând ca să dea examen de stat numai când școlarii particulari ar voi să intre în vr'o școlă publică. Faptul acesta are partea sa bună și partea sa rea, dacă se vor găsi persoane cari să abuzeze.

Red.

TOT SE MAI GASESC ÓMENI AÍ LUÍ DUMNEDEÚ

Publicăm cu plăcere următoarea mulțămire ce se aduce M. S. Regelui :

Stimate Domnule Redactor,

Vê rugăm a publica în stimata D-v. Revistă, următoarele sentimente de mulțumire M. S. Regelui și D-lui Ión Calinderu, Administratorul Domeniului Corónei Regale :

D-nul Ión Calinderu, Administratorul Domeniului Corónei, din ordinul M. S. Regelui, a mai înzestrat această școlă și în acest an cu următoarele obiecte : *1 Icónă Maica Domnului, 1 colecție de științele naturale, compusă din două opere, dece tablouri, una firmă acestei școli, un drapel, una hartă a României, două tablouri ale MM. LL. Regelui și Reginei și șapte tablouri din timpul resbelului: 1877—78.*

Aceste fapte atrag iubirea poporului atât asupra M. S. Regelui cât și asupra d-lui Ión Calinderu care proteje și inzestră școlă acesta cu tot ce are de trebuință pentru luminarea poporului, pentru care venim și noi a le adresa din inimă viile noastre mulțumiri prin stimata D-tră revistă. 1888, *Aprilie.*

ECATERINA GEORGIU învățătoare, D. VLASCÉNU învățător.

Învățătorii acestei școlii

Redacția acestei reviste unește și ea mulțămirile sale cu ale profesorilor respectivi pentru M. S. Regele care pórta grijă de școlă poporului. De ce óre M. S. nu vrea să se ocupe de tóte școlile de prin sate, cel puțin cum se ocupă de armată?

D-l învățător al comunei Nana (Ilfov), ne comunică, că următoarele persoane au contribuit pentru școlă cu suma arătate la fie-care :

D-nii I. Pretorian, 4 lei; N. G. Aprozénu, 4; Pr. Cegánénu, 4
C. Dinescu, 2; N. Acelénu, 2; Nae Crăciun Dinu, 5; I. N. Laibăr, 1;

Hr. Constantin, 1; Manolache Nicolae, 4; I. Tăricinenu, 1. Asemeni daruri fac mai mult onore dăruitorilor de cât folos celor cărora s'a făcut. De ce nu se găsesc mai multe persoane în fie care cătun ca să facă asemeni daruri!

Dilele acestea a murit D-l P. Atanasiu, și a lăsat 10,000 lei școlii pentru învățătura poporului român de la Sf. Ecaterina.

D-l Stef. Cernățenu, învățătorul comunei Bertestii de sus, județul Brăila, ne anunță ca d. G. M. Plataniotes a oferit material pentru construirea unei noi școlii, promițând că va procura și mobilierul complet al școlii; iar că d. G. Zisu, din T.-Jiu, i-a trimis 12 feluri semințe de flori și 19 grame semință de gândaci de mătase, spre a se putea deprinde scolarii cu horticultura și cu creșterea gândacilor.

Asemenea persoane merită să fie imitate și laudate.

R.

INTREBĂM ȘI RUGĂM

Pe D-nii Revisori școlari de Ilfov și Bârlad-Fălciu, precum și pe D-nii învățători din aceste trei județe, să bine-voiască a ne comunica ce s'a mai făcut cu societățile înființate prin comunele rurale pentru luminarea poporului rural și pentru desbaterea asupra mijloacelor de îndreptarea relelor cari împiedică îmbunătățirea școlii și a sătenui.

E. B.

CORESPONDENȚĂ

D-lui H. D. Enescu (Zamostea-Doroheiū). Revista publică unele din lucrările ce i se trimit. Deci puteți trimite scrierile Dv. și noi vom alege. Așteptăm abonamentul promis.

D-rei O. Dimcea (Cosumb-Ialomita). Nu se poate publica «Săritura calului» fiind o laudă adusă persoanei directocului acestei reviste.

D-lui S. Popescu (Tonea-Ialomita). Nu se mai știe despre acea șaradă. Binevoiti a trimite alta.

D-lui P. Ghinea (Burdușaci). Vă rog a trimite alte lucrări cari să se potă publica, căci acum a fost prea multă materie.

D-lui I. Pănescu (Muer-de-jos-Vâlcea). Revista vi s'a trimes regulat. Acum vi se trimit din nou numerile lipsă. In numerile viitoare vom publica și restul din acele conferințe.

D-lui C. Dobrescu (Mușeștii). Mulțumesc pentru cuvintele frumoase cari pentru mine prețuesc mult, Articolele în cestiune se vor publica treptat în numerile viitoare. Dar n'ați fost în București când dicăți?

D-lui V. Stegar. In No. viitor se va publica.

D-lui C. Fianu (Brésta). N'a apărut dicționarul de care întrebați, vom publica o listă de cărți bune când o vom completa.

Redacția.

LITERATURA DE SPIRIT ȘI DE PETRECERE

Deslegarea propunerilor din numărul 11 precedent

I. *Șarada d-lui Al. Bărbulescu* înseamnă: *Să, rin, dar, Săririndar.*

II. *Șarada d-lui C. D. Teodorescu* înseamnă: *Vidinu, Vid, Inu.*

III. *Șarada d-lui D. Jonescu* înseamnă: *Roma, Amor.*

IV. *Șarada d-lui Al. Bărbulescu* înseamnă: *Mi, hai! Miha!*

Persónele cari au trimis deslegări exacte: D-nii *Matciú Vlădulescu* (Branîștea-Mehedinți); *G. Nestor* (Păltiniș-Dorohoiú); *I. Pandele*, II, III și IV (Grumezóca-Fălciú); *V. Radovičí* (Pleșești-Suceva); *G. Dobrescu* (Tomsani-Vâlcea); *S. Popescu* (Tonea-Ialomita); *M. Nicolaú* (Văcăreni-Tulcea); *Ilie Dobrescu*, II (Stefănești-Vâlcea); *G. I. Popescu*, II, III și IV (Căineni-Vâlcea); *C. Bricég* (Stăngacé-Mehed.); *M. Velescu* (Herești-Ilfov); *Al. Bărbulescu*, II și III (Larga-Ialomita); *Al. Gepal* (București); D-nele *M. Vasiliđe* și *M. Dumitrescu* (Craiova); *E. Vintilá* (Iași); D-roe *Olimpia Dinca* (Cosumbești-Ialomita) și *M. Petrovan* (Galați); D-nii *C. Dumitrescu* Gologan-R.-Sărat); *H. D. Enescu*, II și III Zamoște-Dorohoiú]; *V. Stegar* (Gara-Tecuciú); *St. Stoicescu* (Scorțeni-Prahova); *C. Dobrescu* (Godinești); *Panaít Rădulescu* (Adâncata-Prahova); *I. Vurtejan* (Măgura-Vlașca).

Propunerii de deslegat pentru numărul viitor

I. *Cuvînt triungiular de V. Radovičí* (Pleșești-Suceva)

- Un titlu ce se dá în unele țeri unor ómeni bogati.
- Un nume bărbătesc, care vine de la ovrei.
- Un fluviú în Europa.
- Un sufix gramatical.
- Un negativ.
- Un sunet.

II. *Șarada d-lui G. I. Popescu* (Căineni-Vâlcea)

Numele unui golf începe al meu nume

Doé literi din mijloc un nume de plantă spune.

Finitul dacă-l luați

O țară vestită aflați.

Iar tóte unite forméză

O posesie francezá.

III. *Aritmogrif rombic de d. Bărbulescu* (Larga-Ialomita)

			13			Consună
		5	10	8		Un fluviú
	20	7	17	3	7	Un general roman
11	9	14	6	4	1	Oraș europén
		14	9	2	12	O insulă în Europa
			16	5	9	O particulă
				3		Sunet vocal

IV *Șarada d-lui H. D. Enescu* (Zam.-Dorohoiú)

Doé părți mă compun, Numele ce eú vė spun;

Átăia parte de-ți lua, Un ríu mic veti afla,

Ce desparte o țară învecinată, Care a fost a nóstră odată.

A doa de veți căta, An cuvînt că-ți pronunța,

Ce de istorie s'a numit, Toți acei cu aú domnit.

Ambele părți de le întruniți, un nume de oraș întălniți,

Care este însemnat, Și nu de mult reluat.

TABELA MATERIILOR

CUPRINSE IN REVISTA

„LUMINA PENTRU TOȚI“

ANUL III

Apărută de la 1 Iunie 1887 și până la 1 Iunie 1888

AȘEDAREA MATERIILOR DUPE FELUL LOR

I. Studii de pedagogie și de metodologie

1. *Cum învăța Gertruda copiii săi*, (capul de operă pedagogic al lui Pestalozzi), pag. 4, 50, 107, 155, 210, 263, 302, 305, 401, 450, 502 și 542 (finit), românisat de Eniu Bălténu.
2. *Schițe din Istoria Pedagogiei*, pag. 12, 57, 116, 28, 253, 319, 255, 434, 462 și 508, de I. Rusu.
3. *Sentințe pedagogice și Maxime*, pag. 154, de N. Ganea; pag. 202 și 229, de Christ. Stef. Reverénu; pag. 250, 346, 394, 442, 490 și 538, de Eniu Bălténu; pag. 301, de Pr. St. Stoicescu; pag. 105, de D. Cantemir, pag. 584 de Lupescu.
4. *Metodologia privită din punct de vedere filosofic*, pag. 19 — 25, 78 — 87, de Eniu Bălténu.
5. *Cestiuni pedagogice. Grădina de copii*, de At. Popescu, pag. 32, 63, 119 și 168
6. *Practica pedagogică*, de Eniu Bălténu, pag. 87—90
7. *Pedagogie educativă*, de Pr. Al. Popescu, pag. 124
8. *Viața fizică a omului*, de Al. Popescu, » 61
9. *Conferințele pedagogice ale învățătorilor din Muscel*, pag. 187, 230, 279 și 327
10. *Cum trebuie să învățăm carte pe copiii noștri*, de Eniu Bălténu, pag. 236
11. *Jocul copiilor*, de Crist. Stef. Reverénu, » 260
12. *Conferințele pedagogice ale învățătorilor din Ialomița*, » 365
13. *Familia și Școala*, de I. Rusu, » 396
14. *Pedagogia*, de Eniu Bălténu, pag. 529 și 571

II. Școala, școlarii, programele, personalul didactic și administrativ al școlilor

1. *Statistica școlilor primare urbane și rurale din România*, de E. B., pag. 90
2. *Revisorii școlari*, de Redacție, pag. 133, 185, 243, 248, 290, 291 și 372
3. *Programa școlilor rurale*, de E. B., pag. 138
4. *Învățătorul Veringioia*, de E. B., » 146
5. *Academia de medicină din Paris față cu școlile*, de E. B., » 114
6. *Relele ce bântuie școlile rurale*, de P. Nedelcu, » 162
7. *Opiniunea învățătorilor din Gorj*, de I. Haiducescu, » 175
8. *D-1 Sturza și consiliul general de Instrucție*, de E. B., » 207
9. *Sistem românesc de învățământ*, de St. G. Carpen, pag. 220, 272, 324, 360 și 417
10. *Intruniri de învățători*, de E. B., pag. 245, 285, 430 și 248 (O știre bună)
11. *Noua programă a școlilor rurale*, pag. 377
12. *D-1 Titu Maiorescu, noul ministru al școlilor*, de E. B., pag. 489
13. *Congresul didactic*, pag. 488 și 557
14. *O înlocuire nedreptă*, pag. 292

III. Literatură populară

1. <i>Orație</i> , de Crist. Stef. Reverénu,	pag.	31
2. <i>Aga Bălăcenu și C. Brâncoveanu</i> , de Gilorténu,	»	70
3. <i>Butăria și Dogăria</i> , de Gr. Jipescu,	»	135
4. <i>Doine populare</i> , de P. Vancu,	pag. 218, 460 și	522
5. <i>Stefan Vodă</i> , de Pr. St. Stoicescu,	pag.	268
6. <i>Colindul cel mare</i> , de Dobre Stefănescu,	»	318
7. <i>Tudor</i> , de Crist. St. Reverénu,	»	358
8. <i>Poesii de dor din Transilvania</i> , de I. P. Reteganul,	»	384
9. <i>Credințe populare</i> , de I. St. Negoescu,	pag. 473 și	513
10. <i>Descântec de albătă</i> , de C. Dumitrescu,	pag.	528
11. <i>Ghiță Cătănuță</i> , de Pr. St. Stoicescu,	pag.	546
12. <i>Țicetori</i> , de M. Lupescu,	»	102
13. <i>Descânțece de rîie, de șerpe și de cîs rîi</i> , de D. Stefănescu-Grindu,	»	560
		561 și 562.

IV. Literatură, științe și arte

1. <i>Esposiția pictorului Grigorescu</i> , de I. Rusu,	pag.	10
2. <i>O nouitate geografică</i> , de E. B.,	»	37
3. <i>Excursiune pedagogică și literară</i> , de E. B.,	»	94
4. <i>Devotamentul unei soții</i> ,	»	127
5. <i>Adevărata cauză a decadenței poporului</i> , de E. B.,	pag. 129 și	312
6. <i>Carmen Sylva și noul Alencu</i> , de E. B.,	pag.	161
7. <i>Ce e nația</i> ,	»	207
8. <i>Amicii</i> , de Carlos, Cluj / Central University Library Cluj,	»	226
9. <i>Cronica teatrală</i> , de I. Rusu,	pag. 257 și	308
10. <i>Speranța</i> ,	»	282
11. <i>Rusia și România</i> ,	pag.	282
12. <i>Rolul României într'un război viitor</i> ,	»	283
13. <i>Numerile</i> ,	»	288
14. <i>Anul nou</i> , de E. B.,	»	297
15. <i>Studii asupra literaturii populare</i> , de D. Stefănescu, pag. 331, 412, 445, 492 și	»	583
16. <i>Lumină din Lumină</i> , de E. B.,	pag.	334
17. <i>Ortografa Română</i> , de E. B.,	»	338
18. <i>Cărintarul</i> , de E. B.,	»	348
19. <i>Graul florilor</i> , E. B.,	»	363
20. <i>Județul Tutova din punctul de vedere al culturii</i> , de E. B.,	»	370
21. <i>Transformismul</i> , după Lanessan, de D. Ionescu, pag. 408, 447, 496 și	»	548
22. <i>Societatea pentru învățătura poporului român și Alina Stirbey</i> , de E. B., pag. 73	»	»
vezi și pag. 177.		
23. <i>Un requiem la mormîntul lui G. Crețenu</i> ,	pag.	476
24. <i>Recunoștință d-lui I. Popescu</i> , din Bérliad,	pag.	523
25. <i>Lămuriri importante</i> , de I. R.,	»	26 și 132
26. <i>Recunoștință către o binefăcătoare</i> , (Alina Stirbei, vezi și pagina 73), pag. 177	»	»
27. <i>Notițe literare și bibliografii</i> , pag. 38, 44, 47, 93, 149, 196, 292, 382, 430, 382	»	»
și 534.		
28. <i>Contra direcții literare</i> , de Juvenal,	pag. 270 și	381
29. <i>Note istorice și științifice</i> , de Crist. Stef. Reverénu,	»	374 și 467
30. <i>Critica poeziilor d-lui Oscar Cristea</i> , de C. Crișan,	pag.	562
31. <i>La Romania ilustrată</i> , de dr. Drăgescu,	»	424
32. <i>Pentru d-nii învățători sătești</i> , de P. Mohor. unde este vorba de industria ro-	»	»
mână,	pag.	195
33. <i>Notițe interesante</i> , de E. B.,	pag.	592